

Se nord - Geahča davás - Katto pohjaisheen

Regional planstrategi for Troms og Finnmark fylke for perioden 2020-2023 utarbeides med noen forbehold. Samtidig som planstrategien utarbeides, pågår det også et arbeid med å utrede en mulig deling av det sammenslåtte fylket.

Planstrategien utarbeides for fylket som helhet, men med bakgrunn i at de langsiktige målene og satsingsområdene vil være like aktuell uavhengig av fylkeskommunens sammensetting. Planstrategien skal brukes som styringsverktøy i en oppstartsfase også for to nye fylker. Ved en oppheving av sammenslåingen av Troms og Finnmark, kan de nye fylkestingene fatte nytt vedtak om hvilke regionale planer og strategier som skal utarbeides for henholdsvis Troms og Finnmark.

Hva er regional planstrategi?

Regional planstrategi ble innført som et nytt verktøy i den regionale planleggingen gjennom plan og bygningsloven av 2008 (§ 7-1), og er det eneste lovpålagte elementet i plansystemet på regionalt nivå. Troms og Finnmark fylkeskommune utarbeider nå 3. generasjons planstrategi, men det er samtidig den første for det sammenslåtte fylket.

Det regionale plansystemet omfatter regional planstrategi, regional plan og regional planbestemmelse. Alle disse vedtas av fylkestinget som er regional planmyndighet. Regional planlegging skal ligge til grunn for fylkeskommunal virksomhet, og skal være retningsgivende for kommunal planlegging samt statlig virksomhet i fylket. I de tilfeller hvor mål og retningslinjer i en regional plan fravikes av en kommune, gir det grunnlag for å fremme innsigelse til kommunal plan.

Regional planmyndighet skal, minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide regional planstrategi. Regional planstrategi er et verktøy for å ta stilling til hvilke regionale spørsmål som det er viktig for fylkestinget å arbeide med i valgperioden. Gjennom utarbeidelse av planstrategien defineres utfordringer som regionen står overfor, og det stimuleres til politisk debatt om utviklingsmuligheter og hva som er viktig å prioritere for å fremme ønsket utvikling. I 2014 ble det lagt en tilføyelse til § 7- 1 i pbl som klargjør at regional planstrategi skal angi langsiktige utviklingsmål. Bakgrunnen for tilføyelsen er at det er behov for å ta en overordnet måldiskusjon for fylkets utvikling under arbeidet med regional planstrategi. Arbeidet med regional planstrategi skal skje i samarbeid med kommuner, statlige og regionale aktører, samt andre berørte parter.

Videre tas det beslutninger om hvilke planer som skal utarbeides for å svare på de viktigste regionale utfordringene. På denne måten blir arbeide med regional planstrategi også en arena for dialog og samhandling, ved at ulike aktører og samarbeidsparter møtes for å diskutere utfordringer og mulige løsninger. Ikke minst skal regional planstrategi ha en oversikt over oppfølging av og medvirkning i det videre planarbeidet i perioden.

Tidligere planstrategier

Det har tidligere vært utarbeidet regionale planstrategier i to perioder både Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune. Det er utarbeidet flere regionale planer etter pbl § 8-2 i begge fylkeskommunene.

Følgende regionale planer er utarbeidet fra de tidligere planstrategiene:

- Fylkesplan for Troms 2014-2025
- Regional plan fv. 91 Ullsfjordforbindelsen (Troms)
- Regional transportplan for Troms 2017-2028
- Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfiske 2016-2027 (Troms)
- Regional plan for handel og service 2016-2025 (Troms)
- Regional forvaltningsplan for vannregion Troms 2016-2021
- Regional plan for landbruk i Troms 2014-2025
- Regional bibliotekplan for Troms 2017-2028
- Regional transportplan for Finnmark 2018-2029
- Regional plan for kompetanse i Finnmark 2016-2028
- Regional plan for kulturminner og kulturmiljø i Finnmark 2017-2027
- Regional vindkraftplan for Finnmark 2013-2025
- Regional plan for Finnmark vannregion 2016-2021
- Regional plan for norsk-finsk vannregion 2016-2021

Ifølge Forskrift om sammenslåing av Finnmark fylkeskommune og Troms fylkeskommune § 5 gjelder regionale planer etter plan- og bygningslovens kapittel 8 inntil fylkestinget i den nye fylkeskommunen har vedtatt nye planer. Når det kommer til fylkesplan for Troms, er denne utarbeidet med en overordnet funksjon, og det vil derfor være behov for en avklaring på om fylkesplanen fortsatt skal være gjeldende, eller om den skal erstattes av Regional planstrategi som nå er under utarbeidelse, og som har langsiktige utviklingsmål og satsingsområder for Troms og Finnmark.

Fylkesplan for Troms 2014 - 2025

Fylkesplanen er utarbeidet som en overordnet regional plan for Troms, og har til hensikt å være førende for nye regionale planer i det geografiske Troms. Formålet med fylkesplanen er å «*etablere et felles og omforent grunnlag for den strategiske utviklingen av Troms fylke*». Fylkesplanen har mål og strategier for langsiktig utvikling, og som legger føringer for prioritering av innsats.

Følgende gjennomgående tema er vektlagt i planen:

- Nordområdene
- Næring og kompetanse
- Senterstrategi
- Folkehelse

I tillegg er det et eget kapittel med regionalpolitiske retningslinjer. Fylkesplanen med retningslinjer vil kunne gi grunnlag for innsigelse etter plan- og bygningslovens § 5-4.

Samfunnsutvikling

Regional planlegging er et sentralt verktøy for samfunnsutvikling. I rollen som planmyndighet og samfunnsutvikler har fylkeskommunen utgangspunkt for å drive helhetlig samfunnsutvikling, på tvers av sektorer. Det er tre dimensjoner som definerer samfunnsutviklerrollen

- Gi strategisk retning til samfunnsutvikling

- Mobilisere privatsektor, kulturliv og lokalsamfunn
- Samordne, koordinere offentlig innsats og virkemiddelbruk

De tre dimensjonene samsvarer godt med regional planlegging etter plan- og bygningsloven.

NIBR har i sin rapport 2015:17 "Samfunnsutviklerrollen til regionalt folkevalgt nivå" gitt noen implikasjoner av større regioner for regional samfunnsutvikling.

NIBR peker på at det er behov for at noen tar en kommuneoverskridende samfunnsutviklerrolle for å gi regional politisk retning, mobilisering og samordning. Regional planstrategi er et viktig verktøy for å gi den politiske retningen for ønsket utvikling i egen region.

Prosess

Fylkestinget vedtok oppstart av arbeidet med regional planstrategi i sak 18/20, som ble behandlet i mars 2020.

Det har vært nedsatt interne arbeidsgrupper i fylkeskommunen som har hatt skriveansvar for henholdsvis kunnskapsgrunnlaget og den regionale planstrategien.

Som en følge av covid19-pandemien har det ikke vært mulig å arrangere innspillseminar i tradisjonell form. Innspill har i prosessen blitt hentet inn gjennom skriftlige tilbakemeldinger og digitale samlinger.

Det er invitert til å gi skriftlige innspill ved oppstart av arbeidet. Innen fristen 1.september 2020 var det kommet inn over 30 skriftlige innspill til kunnskapsgrunnlag og videre arbeid med regional planstrategi.

I månedsskiftet september/oktober 2020 ble det avholdt en samling i Tromsø med noen inviterte gjester. Samlingen ble streamet med mulighet for å gi innspill også for deltakere som ikke var til stede på samlingen. Det var over 40 deltakere i salen og over 200 fulgte streamingen.

I februar 2020 ble det avholdt dialogmøter med presentasjon av forslag til langsiktige mål og satsingsområder, med om lag 75 deltakere fordelt på fire møter.

Utkast til den regionale planstrategien sendes ut på høring 2.mars 2021, med høringsfrist 27.april 2021.

Den regionale planstrategien skal vedtas i fylkestinget i juni 2021.

Innholdsfortegnelse

1Plansystem

1.1Plansystemet til Troms og Finnmark

1.2Regional planstrategi

1.3Regional plantyper

1.4Regionalt arbeid som læringsprosess

1.5Opplegg for medvirkning i regional planprosesser

2Kunnskapsgrunnlaget «Det store bildet – Oppalašgovva - Konhaiskuva»

2.1Kapittel 1. Senterstruktur og kommunikasjon

2.2Kapittel 2. Bolyst og levekår

2.3Kapittel 3. Kompetanse, verdiskaping og naturressurser

3FNs bærekraftmål og nasjonale forventninger

3.1Nasjonale forventninger

3.2FNs bærekraftmål

4Langsiktige utviklingsmål og satsingsområder

4.1Langsiktig utviklingsmål 1

4.2Langsiktig utviklingsmål 2

4.3Langsiktig utviklingsmål 3

4.4Satsningsområde klimaomstilling

4.5Satsningsområde utjevning av sosiale ulikheter og redusert utenforskap

4.6Satsningsområde mobilitet

4.7Satsningsområde stedsutvikling

4.8Satsningsområde en vekstkraftig region

5Regionale planer med prosesskrav etter plan- og bygningsloven

5.1Nye planer

5.1.1Regional plan for klimaomstilling

5.1.2Regional transportplan

5.1.3Regional plan for like levekår og god livskvalitet

5.1.4Regional plan for kultur, idrett og frivillighet

5.1.5Regional forvaltningsplan 2022-2027 for Troms og Finnmark vannregion og Norsk-finsk vannregion

5.1.6Regional bibliotekplan for Troms og Finnmark

5.2Planer under utarbeidelse

5.2.1Regional plan for reindrift

5.3 Videreføring av gamle planer

5.3.1 Regional vindkraftplan for Finnmark 2013-2025

5.3.2 Regional plan for kulturminner og kulturmiljø i Finnmark 2017-2027

5.3.3 Regional plan for kompetanse i Finnmark 2016-2028

5.3.4 Regional transportplan for Finnmark 2018-2029 (gjelder til regional transportplan for Troms og Finnmark er vedtatt)

5.3.5 Regional transportplan for Troms 2017-2029 (gjelder til regional transportplan for Troms og Finnmark er vedtatt)

5.3.6 Regional plan fv. 91 Ullsfjordforbindelsen, Troms

5.3.7 Regional plan for landbruk i Troms 2014-2025

5.3.8 Regional bibliotekplan for Troms 2017-2028

5.3.9 Regional plan for Handel og service i Troms 2016-2025

5.3.10 Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk i Troms 2016-2027

6 Interkommunalt plansamarbeid etter plan- og bygningslovens §9-1

6.1 Arealplanlegging i sjø

6.1.1 Kystplan Finnmark

6.1.2 Øvrige interkommunale kystsonesprosjekter

7 Regionale strategier uten prosesskrav etter plan- og bygningsloven

7.1 Strategi for næringsutvikling

7.2 Strategi for videregående opplæring

7.3 Strategi for voksnes læring - Karriereveiledning, integrering og næringsrettet opplæring

7.4 Skolebruksplan

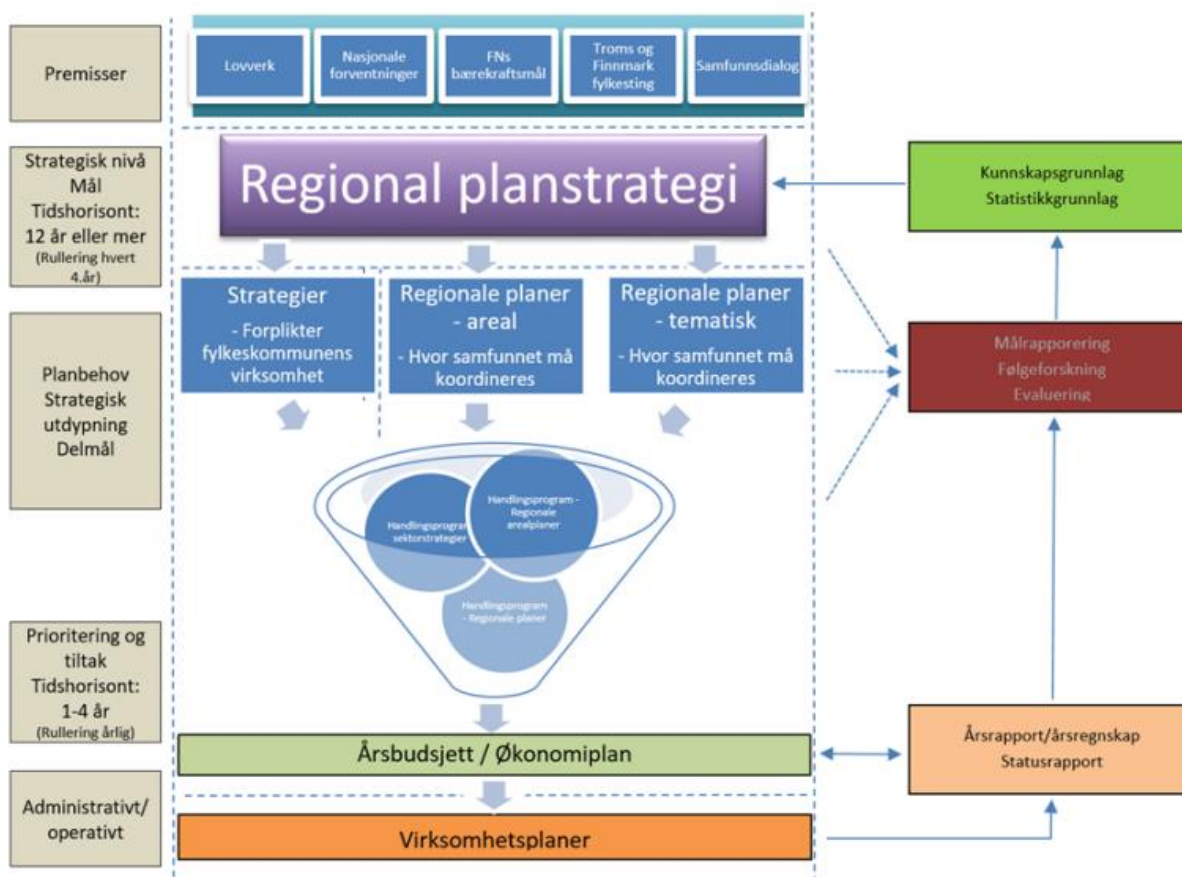
7.5 Strategi for Fagskolen

8 Planoversikt

1 Plansystem

1.1 Plansystemet til Troms og Finnmark

Det regionale plansystemet til Troms og Finnmark er bygd opp på bakgrunn av de føringer som følger av internasjonale, nasjonale og regionale politiske vedtak. Premissene for det regionale planarbeidet er i første rekke FNs bærekraftsmål, nasjonalt lovverk og forventninger, regionalpolitiske føringer fatte av fylkestinget, samt samarbeid(-savtaler) med kommuner og andre relevante samfunnsaktører. Plansystemet til Troms og Finnmark og er i grove trekk tenkt bygd opp som skissert i figur under.

Figur: Plansystemet til Troms og Finnmark, illustrert ved hjelp av en såkalt plantrakt.

1.2 Regional planstrategi

Fylkestinget i Troms og Finnmark skal som regional planmyndighet utarbeide regional planstrategi hvert fjerde år i løpet av det første året med nytt fylkesting. Dette skal fylkeskommunen gjøre i samarbeid med kommuner, statlige organer, organisasjoner og institusjoner som blir berørt av planarbeidet, og på bakgrunn av de føringer

som følger av gjeldende politiske vedtak. Den regionale planstrategien fastlegger hvilke regionale planer som skal utarbeides. Regional planstrategi er det overordnede rammeverket for planarbeid på regionalt nivå og setter mål for en lengre tidshorisont, nærmere bestemt 12 år eller mer.

I Troms og Finnmark er planstrategiarbeidet i hovedsak delt i to faser: (1) utarbeide kunnskapsgrunnlag til regional planstrategi. (2) utarbeide regional planstrategi med fastsettelse av hvilke regionale planer som skal utarbeides planperioden. Første fase består hovedsakelig i å redegjøre for viktige regionale utviklingstrekk og legge til rette for en politisk vurdering av langsiktige utviklingsmuligheter, mens andre fase igjen består i å faktisk foreta politiske vurderinger og prioriteringer for det videre planarbeidet.

1.3 Regional plantyper

Det regionale plansystemet i Troms og Finnmark består av tre ulike plantyper for overordnet regional samfunnsutvikling; regionale strategier og regionale planer som enten er tematiske eller arealrettede. Det som skiller regionale strategier fra regionale planer er først og fremst at regionale strategier behandler problemstillinger hvor fylkeskommunen selv besitter virkemiddelapparatet, mens fylkeskommunen i arbeidet med regionale planer er avhengig av et tett og godt samarbeid med kommuner, statlige myndigheter, organisasjoner og institusjoner. Det er særlig viktig at de regionale planene behandler oppgaver som krever avveining og avklaring mellom forskjellige interesser over sektor- og kommunegrenser, og samordning og forpliktende samarbeid mellom mange aktører i gjennomføringen. Dette stiller igjen forskjellige krav til oppfølging avhengig av plantype.

Planprosesser som skal avklare tiltak eller regionale arealføringer vil kreve mer omfattende prosesser (inkl. wicked problems) enn rene strategier. Regionale planer utarbeides der hvor det er behov for å koordinere samfunnets felles innsats og prioriteringer, samt der hvor det er behov for å ivareta nasjonale eller regionale hensyn og interesser. Det som først og fremst skiller arealrettede regionale planer og tematisk avgrensede planer er at førstnevnte søker å løse problemstillinger knyttet til vern, bruk og utvikling av arealene i Troms og Finnmark blant annet ved bruk av retningslinjer for arealbruk. Til denne typen planer er det mulig å vedta en regional planbestemmelse som skal sikre at det for en vedtatt periode ikke foretas arealbruksendringer som er i strid med planens retningslinjer. Forbudet vil bortfalle når kommunen har vedtatt en arealplan som ivaretar hensynet bak bestemmelsen.

Regionale planer kan gjelde for hele fylket, men de kan også avgrenses geografisk, i den forstand at de kun kan gjelde for deler av fylket. De kan også ta opp mer avgrensede tema for hele eller deler av fylket. Et planspørsmål som har betydning for flere kommuner er i utgangspunktet et aktuelt tema for en regional plan. Regionale planer skal bidra til at Troms og Finnmark når de langsiktige utviklingsmålene satt i den regionale planstrategien. De skal derfor ha et langsiktig perspektiv på helst minst tolv år. Ved oppstart av planarbeidet skal det utarbeides et planprogram i henhold til plan- og bygningslovens bestemmelser knyttet til organiseringen av planarbeidet. I tillegg skal en regional plan alltid ha en planbeskrivelse som omfatter en beskrivelse av virkningene av planen.

Regionale planer skal ha et handlingsprogram som gir en vurdering av hvilken oppfølging planen krever, og som inkluderer nødvendige samarbeidsavtaler for gjennomføring av tiltak. Handlingsprogrammet skal vedtas av fylkestinget samtidig med den regionale planen. Trakten i figuren over har til hensikt å få fram betydningen av at regional handling er samordnet, og at det er sammenheng mellom tiltakene i handlingsprogrammene. Samtidig skal det være sterk kopling mellom handlingsprogrammene og fylkeskommunens økonomiplan. Økonomiplanen

må vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i regionale planer skal gjennomføres med tiltak og økonomiske prioriteringer de neste fire årene.

Behovet for rullering av handlingsprogrammene skal vurderes årlig, og det er nødvendig at rulleringen er en del av fylkeskommunens arbeid med rullering av sin økonomiplan. De økonomiske ressursene vil i tillegg knyttes til årlige budsjettvedtak. Handlingsprogrammet skal derfor, så langt det lar seg gjøre, anslå ressursbehovet og utpeke ansvarlige organ og samarbeidspartnere for gjennomføring av planen. Ved rullering av handlingsprogram fornyes inngåtte avtaler med andre regionale og kommunale aktører om gjennomføringen av planene.

1.4 Regionalt arbeid som læringsprosess

Det regionale plansystemet til Troms og Finnmark er bygd opp på en slik måte at det i tillegg til å skulle ivareta de overordnede premisser for planarbeidet, skal bygge på nytt oppdatert kunnskapsgrunnlag, inkludert erfaringer fra tidligere prosesser. Dette skal bidra til å gjøre framtidige planprosesser enda bedre, med større grad av mål- og resultatoppgjør. Det må derfor etableres gode rutiner og praksis for bruk av målrapportering og evaluering. Dette må igjen ses i sammenheng med økonomiplanen og årsregnskap og de rapporter som følger av denne.

Feedback fra tidligere planprosesser vil bidra til å styrke læringsprosessen knyttet til arbeidet med regionale planprosesser. For å bedre kunne lære av disse prosessene er fylkeskommunen riktignok avhengig av at også andre regionale aktører bidrar med tilbakemeldinger på områder og forhold hvor disse er berørt.

1.5 Opplegg for medvirkning i regional planprosesser

Regional planstrategi skal utarbeides i samarbeid med berørte kommuner, statlige organer, organisasjoner og institusjoner som blir berørt av planarbeidet. Samarbeidet bør begynne så tidlig som mulig etter at de nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging foreligger. Forslag til regional planstrategi skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn med en høringsfrist på minimum 6 uker. Så lenge de formelle kravene til medvirkning er ivarettatt, er det i stor grad opp til fylkeskommunen selv å vurdere hvordan medvirkningsprosessen skal organiseres.

Regional planstrategi er en arena hvor mange aktører møtes for å drøfte utfordringer og gjensidige forventninger. Lokal erfaring og kunnskap danner grunnlag for en felles forståelse og enighet om hva som er hovedutfordringene i regionen, samt hvilke utfordringer som bør prioriteres. En god prosess er derfor svært vesentlig, og det er viktig at regionale aktører blir involvert i planstrategiarbeidet så tidlig som mulig. Arbeidet med en regional plan skal også være en bred samarbeidsprosess, hvor kommuner, sametinget, statlige organer og organisasjoner er nødt til å delta når planleggingen berører deres virkeområde, eller egne planer og vedtak. Det er viktig at kommunene trekkes aktivt med, spesielt i oppstartfasen.

Kommunene er viktige aktører i arbeidet med regional planlegging, ikke minst for å få et godt samspill mellom regional planstrategi og kommunale planstrategier. Det er vesentlig at kommunene involveres tidlig i planarbeid og at fylkeskommunen tilrettelegger for best mulig koordinering av arbeidet med regional planstrategi og kommunal planstrategi. Samtidig er det viktig at det er en dialog mellom fylkeskommunen og kommunene om hvilke regionale utfordringer som bør følges opp gjennom regionale, interkommunale og kommunale planer.

2 Kunnskapsgrunnlaget «Det store bildet – Oppalašgovva - Konhaiskuva»

Sammenstillingen av sentral kunnskap om samfunnet Troms og Finnmark hviler på det grunnleggende utgangspunktet at alle samfunnsforhold henger sammen. Kunnskapsgrunnlagets oppbygging er basert på et tverrfaglig arbeid som peker på tre viktige sammenhenger med spesielt nære bånd i den regionale utviklingen. Det har gitt opphav til de tre kapitlene senterstruktur og kommunikasjon, bolyst og levekår og til slutt kompetanse, verdiskaping og naturressurser. Det finnes gode argumenter for andre koblinger også, men det er en overordnet konklusjon i kunnskapsgrunnlaget at ingen samfunnsaspekter er løsrevet fra andre.

Den andre grunnleggende forutsetningen for samfunnsutviklingen i fylket er fraflyttingstendensene og den skjeve kjønns- og alderssammensetningen i befolkningen i flertallet av kommunene. Flyttemønstrene viser at folk velger seg byer og tettsteder fremfor spredtbygde områder og sør fremfor nord. Kvinner flytter i større grad enn menn, og unge flytter i større grad enn gamle.

Utviklingen er tydeligst i spredtbygde kommuner og samiske områder og resulterer i en befolkningssammensetning med relativt flere gamle i forhold til unge. Dette øker forsørgerbyrden og svekker kommuneøkonomien. Fraflytting og reduserte befolkningstall er en utfordrende side ved samfunnsutviklingen og påvirker tilgjengeligheten av tjenester, individuelle valgmuligheter, svekker utvikling og lønnsomhet og mulighetene for kollektive og bærekraftige løsninger.

2.1 Kapittel 1. Senterstruktur og kommunikasjon

Det er behov for et overordnet perspektiv, blant annet når det gjelder arealbruk og transport. Dette for å kunne tilrettelegge for næringsutvikling, mobilitet og bolyst på en fremtidsrettet måte og samtidig sikre biologisk mangfold, ivareta miljø, natur og hindre økt klimagassutslipp. Helhetsperspektivet må ta opp i seg både befolkningsutviklingen, næringsutviklingen og klimaendringene på en slik måte at vi kan fortsette å høste av naturressursene i årene fremover. Hvordan samfunnet løser transportbehovene har stor betydning for steds- og næringsutvikling, helse, levekår og miljø.

Kunnskapsgrunnlaget viser at stedsutvikling, bosetting, transport og kommunikasjonsløsninger er nært forbundet når det skal tilrettelegges for bosetting og regional utvikling i vid forstand. På små tettsteder så vel som i byer er det nødvendig å planlegge arealbruk, stedsutvikling og bosetting i lys av transportbehovene. Samferdsel har en sentral rolle for å oppnå en god balanse i bosettingen mellom tettbygde og spredtbygde områder og legge til rette for fremtidens bo- og arbeidsmarkedsregioner, grønn næringsutvikling og innbyggernes trygghet og forventninger til et godt liv. For å lykkes med bærekraftig stedsutvikling og fremme bolyst blant barn og unge, er det nødvendig at fremtidig stedsutvikling ses i et mobilitetsperspektiv som fremmer gangavstand, kollektive løsninger og reduserer bilavhengighet i hverdagen.

Troms og Finnmark har en sårbar infrastruktur. Enkelthendelser som ras, uvær eller flom kan få store konsekvenser for folks hverdagsliv, for næringer eller samarbeid. Bosetting, persontrafikk, beredskap og næringstransport rammes lett av ulike hendelser som påvirker regularitet, kapasitet eller forutsigbarhet og utrygghet svekker bolyst og investeringsvillighet. Fylkets lange kyst der mye bosetting og næringsliv er etablert, er geografisk tilrettelagt for bærekraftig transport til havs men mye godstrafikk går i dag på veiene i fylket. Med

omfattende klimakrav og avgifter knyttet spesielt til CO2-utslipp, utfordrer det lønnsomheten dersom varene fortsatt skal fraktes med fossildrevne kjøretøy. Klimaendringer som ismelting i nord fører også til økt tilgjengelighet og har i tillegg til klimaaspektet en næringsmessig og en sikkerhetspolitisk dimensjon.

En helhetlig areal- og transportplanlegging er nødvendig for å være i forkant av de ulike effektene av klimaendringene, så vi sikrer forutsigbare betingelser for både næringsliv og befolkning i fylket i fremtiden.

2.2 Kapittel 2. Bolyst og levekår

Folk i fylket lever under ulike sosiale forhold og faktorer som bidrar til god helse er systematisk ulikt fordelt i befolkningen. Generelt kommer minoritetsgrupper dårligere ut på helse, utdanning, arbeid og økonomi. Helse relatert adferd følger spesielt sosioøkonomiske forhold. Men for fylket utgjør også geografi utgjør en forskjell som påvirker dødelighet og levealder. Betydningen av tilgjengelighet er derfor et sentralt funn fra kunnskapsgrunnlaget. Utdanning er en viktig faktor for helsetilstand og livskvalitet og både videregående og høyere utdanning er for vår region nært knyttet til hybelliv og reising og er dermed også et spørsmål om tilgjengelighet. Sosioøkonomiske forhold og geografi påvirker valg og muligheter og bidrar til å opprettholde og reproducere de samme sosiale forholdene hos barn som hos foreldre. Det er derfor et element av arvelighet i sosioøkonomiske forhold som i vår region forsterkes av avstander og tilgjengelighet.

Forskjeller i sosioøkonomiske forhold, samt tilgjengelighet, gir utslag i ulik benyttelse av så vel helsetilbud som kulturelle tilbud og ulik deltakelse i samfunnsliv og arbeidsliv.

Aktiv tilrettelegging av kulturtilbud, inkluderingstiltak, familiepolitikk og likestillingsfremmende tiltak åpner for bredere deltakelse i både samfunnsliv og yrkesliv. Deltakelse og inkludering kan dermed bidra til å redusere sosiale forskjeller, lette forsørgerbyrden i samfunnet, samt bedre fysisk og psykisk helse og livskvalitet hos den enkelte, -noe som igjen styrker bolyst og fremmer stedsutvikling og næringsutvikling gjennom bedre rekrutteringsmuligheter.

2.3 Kapittel 3. Kompetanse, verdiskaping og naturressurser

Fylket er preget av lav arbeidsledighet, noe som resulterer i et stramt arbeidsmarked. Til tross for at en økende andel gjennomfører videregående utdanning og det stadig er flere som velger høyere utdanning, står ikke kompetansebehovet i næringene i forhold til den tilgjengelige arbeidskraften i befolkningen. Oversikter og erfaringer viser at det i næringslivet er manglende samsvar mellom ønsket og tilgjengelig kompetanse og at de ofte ansetter folk med lavere kompetanse enn det som er behovet. Kompetansemangelen kan påvirke evnen til innovasjon, omstillingsevne eller næringsutvikling, og vil for eksempel kunne bremse utviklingen i å gå fra å være en råvareleverandør til å øke bearbeidingsgraden på råvarer. Usikkerheten rundt tilgang til kompetent arbeidskraft kan påvirke investeringsvilligheten og tilgangen til risikovillig kapital og dermed bidra ytterligere til å svekke innovasjonshastighet og omstillingsevne.

Deler av arbeidsmarkedet, spesielt innenfor primærnæringene og reiseliv, er preget av sesongarbeid som skaper utrygghet og lite forutsigbarhet både for enkeltindivider, næringsutvikling, stedsutvikling og bolyst.

De langsiktige trendene i befolkningsutviklingen peker spesielt mot for en økende mangel på helsepersonell fremover som kan skape utfordringer med å ta vare på en aldrende befolkning. Potensialet i en teknologisk

utvikling, fleksibilitet i turnuser og skiftarbeid, eller økt digitalisering kan imidlertid være en del av løsningen både innenfor sjømatnæring, helse- og omsorg og byggenæringen.

Det er behov for klimaomstilling i Troms og Finnmark. Generelt har næringslivet, kommunene og andre sentrale aktører for lite fokus og noen ganger for lite kunnskap om klimarisiko. Klimaendringer som høyere havtemperatur, mer vær, ras, havstigning vil påvirke oss alle i årene som kommer og spesielt de naturbaserte næringene og reiselivet vil møte omstillingsbehov. Kravene i Parisavtalen (2015) krever kutt i klimagassutslipp, med 50-55% frem mot 2030. Bærekraftsmål 12 (ansvarlig forbruk og produksjon) og 13 (stoppe klimaendringene) må derfor prioriteres høyt, men det mangler implementering i regionale planer og handlingsprogram. Generelt ser vi at omstillingen som må til går sakte og utslippsregnskap viser status quo for de siste årene.

3 FNs bærekraftmål og nasjonale forventninger

3.1 Nasjonale forventninger

Kommunal- og moderniseringsdepartementet utgir for hver valgperiode «Nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging» som skal følges opp i fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med regionale og kommunale planstrategier.

De nasjonale forventningene skal legges til grunn for fylkestingenes og kommunestyrenes arbeid med regionale og kommunale planstrategier og planer, og for statlige myndigheters medvirkning i planleggingen. Hensikten er å oppnå en bedre sammenheng mellom nasjonal, regional og kommunal planlegging, slik at den blir mer forutsigbar og målrettet. De nasjonale forventningene er retningsgivende, og peker på oppgaver og interesser som regjeringen mener det er viktig at fylkene og kommunene fokuserer på i inneværende periode.

For perioden 2019-2023 pekes det på at det nasjonalt er fire store utfordringer:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle

Regjeringen legger også til grunn at FNs 17 bærekraftmål skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer.

Regional planstrategi for Troms og Finnmark 2020-2023 legger nasjonale forventninger til grunn for de satsinger og prioriteringer som det skal arbeides videre med gjennom regional planlegging i perioden.

3.2 FNs bærekraftmål

FNs medlemsland vedtok 25. september 2015 en agenda for bærekraftig utvikling frem mot 2030.

Dette innebærer 17 mål for ønsket global utvikling og er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030.

Bærekraft har tre dimensjoner, miljømessig, sosial og økonomisk og disse dimensjonene henger sammen og kan ikke vurderes hver for seg. Naturen er grunnlaget for alt liv og er, i figuren, selve fundamentet for bærekraftig utvikling. Samfunnet og den sosiale dimensjonen og de økonomiske faktorene må derfor alltid ses i forhold til naturen på en slik måte at den forblir motstandsdyktig.

Bærekraftmålene henger også sammen og utfyller hverandre, men er også motstridende. Regional planstrategi skal vise vei til hvordan vi skal innfri bærekraftmålene sett i forhold til fylkets særegenheter, styrker og svakheter. Det 17. og siste bærekraftmålet, dreier seg om samarbeid og er et gjennomgående mål som er avgjørende for å innfri bærekraftmålene. Og nettopp samarbeid er en viktig forutsetning for denne regionale planstrategien, og vil

være et premiss for å samordne innsatsen for å nå overordnede mål og satsinger. En bærekraftig retning som er levedyktig, rettferdig og varig vil gagne fylket og være viktig bidrag nasjonalt og globalt.

4 Langsiktige utviklingsmål og satsingsområder

Langsiktige utviklingsmål for Troms og Finnmark mot 2032

1. Vår regions muligheter skal sees og utvikles fra nord, med basis i regionens fortrinn, mangfold, vårt nærings- og arbeidsliv, innovasjon, infrastruktur og bærekraft.
2. Troms og Finnmark skal være regionen for samarbeid, kunnskap og kompetanse. Dette skal gi grunnlag for utvikling og vekst.
3. Troms og Finnmark skal være sentrum for nordområdeutviklinga og i forholdet til Russland. Herunder fokus på utvikling av samisk og kvensk språk, kultur og samfunnsliv.

4.1 Langsiktig utviklingsmål 1

Langsiktig utviklingsmål 1: Vår regions muligheter skal sees og utvikles fra nord, med basis i regionens fortrinn, mangfold, vårt nærings- og arbeidsliv, innovasjon, infrastruktur og bærekraft.

“Det er langt dette landet, det meste er nord.” Troms og Finnmark er rikt, mangfoldig og en av verdens mest spennende regioner. Det potensialet som ligger i nord skal gi trygghet for utvikling og muligheter i egen region. Det skal legges til rette for et innovativt offensivt og nyskapende og lønnsomt næringsliv.

Den videre utviklingen i Troms og Finnmark må skje i et bærekraftperspektiv. Vi må derfor bidra til å sikre at fylket vårt kan utvikles samtidig som det kan overleveres til kommende generasjoner i en minst like god forfatning som dagens befolkning opplever.

I den videre utviklingen skal Troms og Finnmark være i front for utvikling av framtidsrettede kommunikasjoner og infrastruktur i arktiske områder. Godt utviklede kommunikasjons- og transportmuligheter, både i et øst-vest og et nord-sør perspektiv, er helt avgjørende for regionens eksportnæring og for kontakt og samarbeid over grensene i nord. Fylkeskommunens internasjonale samarbeidsorganer er viktige verktøy for å løse transport- og kommunikasjonsutfordringene i Arktis og Barents.

Dette krever at innovasjonsarbeidet får en enda mer sentral plass i samfunnsutviklingen fremover. Vi må finne nye løsninger på dagens og morgendagens utfordringer om vi skal være i stand til å imøtekomme de forpliktelsene som hviler på oss i både en nasjonal og internasjonal sammenheng, herunder blant annet Pariskonvensjonen.

Deltakelse i forsknings- og innovasjonssamarbeid både nasjonalt og internasjonalt er i så henseende viktig for å styrke regionens konkurransekraft og ruste oss til å møte kravene om en mer bærekraftig utvikling.

4.2 Langsiktig utviklingsmål 2

Langsiktig utviklingsmål 2: Troms og Finnmark skal være regionen for samarbeid, kunnskap og kompetanse. Dette skal gi grunnlag for utvikling og vekst.

Frem mot 2032 skal vi i Troms og Finnmark ha fokus på å utvikle og vedlikeholde tette og forpliktende samarbeid på formelle så vel som uformelle møtearenaer for både utdannings- og næringsmiljø, frivilligheten, og offentlig sektor som et ledd i den videre utviklingen av fylket.

Troms og Finnmark skal være en region som fremmer bærekraftig og positiv nærings-, samfunns- og befolkningsutvikling. Ambisjonen med dette er å skape livskraftige samfunn preget av optimisme og fremtidstro, slik at våre unge ønsker å satse i landsdelen.

For å nå dette må vi styrke og mobilisere ressursene internt i Troms og Finnmark gjennom samarbeid. Samtidig må vi ha fokus på våre nasjonale og internasjonale samarbeidsmuligheter. Samarbeid over grensene i nord gir verdifulle bidrag for å nå egne regionale målsetninger, for eksempel for å sikre tilgang på arbeidskraft, et konkurransedyktig næringsliv og et rikt og mangfoldig kulturliv.

De største utfordringene som finnes i Troms og Finnmark er komplekse og sammensatte. Klima- og miljøutfordringene i samfunnet er en av disse og den krever en helhetlig tilnærming.

En positiv befolkningsutvikling i Troms og Finnmark vil være avhengig av både utvikling av kompetanse, næringsutvikling, infrastruktur og alt ellers som kan gi bolyst. For å løse disse utfordringene må samfunnet samarbeide i enda større grad og samordne ressursbruk og målsetningene.

FNs 17. Bærekraftsmål heter "samarbeid for å nå målene". I FN-sambandet poengteres det at for å lykkes med bærekraftmålene må myndigheter, næringslivet og sivilsamfunnet samarbeide. Også nasjonale ressurser må styrkes og mobiliseres inn i samarbeidet om en bærekraftig utvikling i fylket. Utviklingen videre er avhengig av samfunnets kunnskap og samlede kompetanse. Samfunnsutviklingen videre må planlegges med kunnskap og for kunnskap. Kunnskapsutvikling og kompetansebygging skal derfor være et gjennomgående tema for videre planlegging og utvikling.

4.3 Langsiktig utviklingsmål 3

Langsiktig utviklingsmål 3: Troms og Finnmark skal være sentrum for nordområdeutviklinga og i forholdet til Russland. Herunder fokus på utvikling på utvikling av samisk og kvensk språk, kultur og samfunnsliv

I Troms og Finnmark har vi mange særtrekk som styrker oss som samfunn. Kulturarven i Troms og Finnmark er rik og mangfoldig. De tre stammers møte» mellom det norske, samiske og kvenske har en unik historie. Det er av betydning at regionen ivaretar og videreutvikler verdiene basert på vår historie, tradisjonell kunnskap og vårt flerkulturelle særpreg. Planlegging og utvikling av samfunnet må ha fokus på samiske og kvenske perspektiver, både språk, kultur, nærings- og samfunnsutvikling i fylket.

Troms og Finnmark skal være i førerretet for å styrke det samiske og det kvenske. Herunder språk, kultur, nærings- og samfunnsliv. Kultur og identitet skal gjenspeiles i livene vi lever i nord. Derfor skal man i Troms og Finnmark synliggjøre samisk og kvensk med stolthet og som viktige identitetsbyggere.

Troms og Finnmark fylke har en unik posisjon og erfaring i nasjonal sammenheng med tanke på internasjonalt samarbeid. Vårt fylke er det eneste fylket i landet som grenser opp mot mer enn ett naboland, vi har gode

naboskap og mye samhandling over grensene. Aktivitet i nord er viktig for Norges geopolitiske og sikkerhetspolitiske posisjon i Arktis.

Regjeringen definerer i sin nordområdemelding (Meld. St. 9 (2020-2021) at nordområdene er Norges viktigste strategiske ansvarsområde.

Utviklingen i Arktis er viktig for Norge nasjonalt og for de nordnorske fylkene, samtidig som vårt forhold til nabolandene i Barentsregionen og Nordkalotten må forvaltes på en god måte. Nordområdemeldingen peker på at nasjonen har behov for et sterkt, livskraftig og kompetent Nord-Norge.

Nordområdeutviklinga videre må skje ut fra det behovet som samfunnet i Troms og Finnmark selv definerer. Troms og Finnmark må derfor sette oss i sentrum for den videre utviklinga av nordområdene. Regionen skal være en tydelig premissleverandør både nasjonalt og internasjonalt, for å sikre at vilkårene for samfunns- og næringsutvikling er til det beste for vår region.

4.4 Satsningsområde klimaomstilling

Bakgrunn fra kunnskapsgrunnlaget:

Verdens klima er i endring og det er i Arktis vi vil merke klimaendringene best. Konsekvensene av klimaendringene er kjent, blant annet global oppvarming, smelting av sjøis, tap av biologisk mangfold og et økosystem i uforutsigbar endring. I et lokalsamfunn merkes klimaendringer gjennom økt fare for ekstremvær, skred og flom. Vårt levesett og det vi skal leve av har nær tilknytting til den flotte naturen i fylket. Naturen danner dermed et viktig grunnlag for vår kulturelle og sosiale identitet. Fremover vil det være avgjørende at vi tar vare på den sårbare og svært verdifulle naturen, tiltak for å begrense klimaendringene blir vår tids viktigste oppgave. Vi har et ansvar regionalt, nasjonalt og internasjonalt. I tillegg til å handle etter førevar-prinsippet, må klimagassutslipp reduseres betydelig frem mot 2030.

Klimaomstilling handler både om klimatilpasning og tiltak for å redusere klimagassutslipp.

Troms og Finnmark har et omfattende havnenettverk som i større grad kan benyttes til å få transport på vei over på sjø. I tillegg kan fylket ta posisjon som internasjonal transport hub ved eventuelt isfritt hav. Den rike tilgangen til naturressurser kan gi ny næringsutvikling gjennom videreutvikling av bioøkonomien og fornybare energikilder. Utnyttelse og bearbeiding av råvarer åpner for større verdiskaping. Klimaendringene kan endre balansen i naturressursgrunnlaget som igjen kan åpne for nye næringer.

Mange områder er utsatt for mer ekstremvær som igjen medfører fare for skred, ras og flom. Sikkerhet og beredskap i en stor geografi med gravgrendt bosetting, må ses i sammenheng med god infrastruktur og er viktig for å sikre liv og helse.

Satsingsområdet er i tråd med fylkesrådets politiske plattform «Et sterkt nord», der ambisjonen er at Troms og Finnmark skal være et av landets fremste miljøfylker. Som en del av dette skal Troms og Finnmark fylkeskommune skal ved lokale tiltak bidra til å oppnå de nasjonale klimamålsetningene om reduksjon i utslipp av klimaødeleggende gasser.

Fylkesrådet vil lage en egen plan for klimakutt med mål for hele fylkeskommunens virksomhet basert på FNs bærekraftsmål, og i tråd med Paris-avtalen, gjennomføre blant annet grønne, innovative offentlige anskaffelser

med vekt på dialog og trepartssamarbeid.

Fylkesrådet ønsker å bidra til å kartlegge og beskytte det biologiske mangfoldet i havet, og at nasjonale myndigheter benytter den sterke kompetansen i nord ved kartlegging av risikospørsmål knyttet til marine og arktiske økosystemer.

Satsningsområdet skal legge til rette for en positiv utvikling i Troms og Finnmark uavhengig av en eventuell deling av Troms og Finnmark fylkeskommune. Den regionale planen som foreslås kan utarbeides for et samlet fylke men også for de to respektive fylkene etter eventuell deling.

Mål 1: Troms og Finnmark skal være en ledende arktisk region på klimaomstilling innen 2040

En region som er rik på naturressurser og med et barskt klima gir oss store muligheter til å ta en ledende rolle i klimaomstilling. Det er viktig å opprettholde artsmangfoldet i Troms og Finnmark og regional plan for klimaomstilling skal bidra til å kartlegge og beskytte det biologiske mangfoldet. Dette arbeidet vil bli fulgt opp i regional plan for klimaomstilling. Vi er en region med grisgrendt bosetning og mange små aktører, privat og offentlig, der samarbeid står i sentrum for å lykkes med omstillingsarbeidet. Troms og Finnmark fylke kan ta en posisjon med å vise til klimaløsninger som er utprøvd i et hardt klima og som virker over alt, og vi kan inspirere andre ved å vise til effektene som samarbeid gir.

Mål 2: Klimagassutslippet i Troms og Finnmark fylke skal i 2030 være redusert med 55% fra 2009-nivå

Klimagassutslippene må ned og det haster. Regjeringen har forpliktet seg til reduksjon i størrelsesorden 50-55% innen 2030. Troms og Finnmark fylke vil følge det nasjonale nivået. – På sikt er det en ambisjon å heve dette målet når det foreligger eget kunnskapsgrunnlag og konsekvensutredninger for en eventuell heving av målet. Det er viktig å planlegge og iverksette tiltak for handling i et kortsiktig perspektiv frem til 2030, men samtidig legge til rette for langsiktige tiltak som tar oss til et lavutslippssamfunn i 2050.

Mål 3: Troms og Finnmark fylkeskommune har ambisjon om å være klimanøytral i 2030

Fylkeskommunen er en viktig regional aktør i Troms og Finnmark. Dersom fylket som helhet skal kunne nå de nasjonale klimamålsettingene, må aktører i felleskap bidra til å oppnå reduksjoner i klimagassutslipp. Troms og Finnmark fylkeskommune er en stor og viktig aktør i 2030 og er beredt til å ta ansvar for å bidra til klimakutt i Troms og Finnmark. Ambisjonen er at den fylkeskommunale virksomheten skal gå mot klimanøytralitet i 2030.

Virkemiddel

- Regional plan for klimaomstilling
- Fylkeskommunalt klimabudsjett
- Fylkeskommunal strategi for karbonnøytral virksomhet

4.5 Satsingsområde utjevning av sosiale ulikheter og redusert utenforskap

Gjennom satsningsområdet er det et mål at vi skal oppå gode levekår og reduserte sosiale forskjeller i befolkningen.

Befolkningssammensetning er i endring i Troms og Finnmark, og forskjellene økende. Samfunn med store ulikheter mellom befolkningsgrupper og regioner har oftere mindre sosial støtte, svakere demokrati, lavere tillit, lavere deltakelse i sosiale arenaer og opplever høyere terskel i møtet med offentlige tjenester. Likeverdighet og diskrimineringsfritt betyr at tilbudene skal være uavhengig av den enkeltes bosted, personlig økonomi, kjønn, etnisk bakgrunn og den enkeltes livssituasjon.

Det er viktig at befolkningen i Troms og Finnmark møtes likt innen helse- og omsorgstjenester, utdanningsinstitusjoner, arbeidslivet og i samfunnslivet ellers. Det er nødvendig å sikre lik tilgjengelighet til helsetjenester for den samiske befolkning gjennom å styrke kultur- og språkforståelse. Lik tilgang for alle betyr også å sikre like gode og likeverdige helsetjenester i hele fylket for å skape trygghet for bosetting uansett geografi.

Frivillig innsats og engasjement er en forutsetning for et velfungerende samfunn. En mangfoldig frivillighet, der mange deltar, bidrar til å øke tillit, styrke sosial støtte, skape trygge og inkluderende sosiale arenaer og «vi» følelse.

Utdanning bør gi befolkningen relevant kompetanse for arbeidslivet. Det bidrar til høyere sysselsettingsandel, bedre integrering og mer sosialt bærekraftig samfunn. Grunnlaget for et godt utdanningsløp legges allerede i barnehage og grunnskole. Utdanning fremmer livskvalitet, helse og bidrar til sosial mobilitet og utjevning.

Deltakelse i arbeidsliv gir grunnlag for velferd, både for den enkelte og for samfunnet. For mange er arbeidsplassen en viktig sosial arena, og deltakelse i arbeidslivet gir tilgang til kompetansebygging, medvirkning og læring av språk og kultur. I arbeidet med å utjevne sosiale forskjeller og sikre like muligheter for alle står barn og unge sentralt. Her kommer forskjellene først til syne, og her er potensialet for positive endringer størst. Det er også denne gruppa som i større grad må involveres om vi skal klare å utvikle fylket slik at flere unge vil etablere seg her på sikt.

Satsingsområdet bygger opp under fylkesrådets politiske plattform «Et sterkt nord» som skal å videreutvikle et godt, likeverdig, offentlig og desentralisert tjenestetilbud i hele fylket, og stå for en politikk sterkt forankret i vår historie, felles kulturarv og flerkulturelle særpreg. Samisk og kvensk språk, kultur og identitet har en bærende posisjon i regionen.

Fylkesrådet ser utdanning som sentralt for utjevningen av sosiale forskjeller i samfunnet. Dagens desentraliserte videregående skolestruktur skal legges til grunn. Fylkesrådet vil jobbe aktivt for likestilling mellom kvinner og menn, og vil arbeide mot enhver form for rasisme og diskriminering. Flyktninger og innvandrere skal bli en del av det sosiale fellesskapet og arbeidslivet, og det skal være små økonomiske forskjeller mellom folk. Alle skal ha mulighet til å utvikle sine evner og leve gode og meningsfulle liv i Troms og Finnmark.

Fylkesrådet vil i samarbeid med kommunene jobbe aktivt med bosetting, kvalifisering og integrering i lokalsamfunnene i Troms og Finnmark, og arbeide for et offentlig helsevesen tilgjengelig for alle, hvor alle innbyggerne har et likeverdig helse- og omsorgstilbud, uavhengig av personlig økonomi, bosted, språk og kultur.

Folkehelsearbeid må styrkes på alle forvaltningsnivå og i alle samfunnssektorer, gjennom samarbeid som forplikter, fordeler ansvar og stimulerer til handling. Det er ønskelig å løfte idretten, styrke det profesjonelle, bygge opp om frivilligheten, styrke rekrutteringen og gjøre idrett og kultur tilgjengelig for alle.

Satsningsområdet skal legge til rette for en positiv utvikling for befolkningen i Troms og Finnmark uavhengig av en eventuell deling av Troms og Finnmark fylkeskommune. Den regionale planen som foreslås kan utarbeides for et samlet fylke men også for de to respektive fylkene etter eventuell deling.

Mål 1: Samfunnet i Troms og Finnmark skal være et trygt og inkluderende samfunn i 2030

Mål 2: Befolkningen i Troms og Finnmark skal ha riktig kompetanse i forhold til næringslivets og samfunnets behov

Mål 3: Samfunnet i Troms og Finnmark skal i 2030 være både regionalt og nasjonalt likestilt med tanke på mulighet for god helse, riktig utdanning og sunn økonomi, med særskilt fokus på barn og unge.

Mål 4: Arbeide for lik tilgang til kulturelle-, fritids- og friluftsmuligheter

Virkemiddel

- Regional plan for like levekår og god livskvalitet

4.6 Satsingsområde mobilitet

Samferdsel er en viktig forutsetning for samfunns- og næringsutvikling i fylket. Velfungerende samferdselssystem gir mulighet til å bosette seg i hele fylket uten at kommunikasjon skal være en begrensende faktor. Samferdsel skal også legge til rette for etablering og utvikling av næringsliv i hele fylket og bidra til at transport av varer og mennesker skjer forutsigbart og trygt.

Det er viktig å legge til rette for kollektive løsninger og følge opp med utbygging av infrastruktur også i distriktene som bygger opp om bolyst.

Potensiale for i større grad ta i bruk sjøen som transportåre er stor ved å legge til rette for økt forutsigbarhet og utbedring av havneforhold der hvor dette er en hindring. Dette vil også ha betydning for sikkerhet på vei ved at trafikken reduseres, og ventelig gi klimaresultat.

Hvordan en innretter transport, har også avgjørende betydning for målsettingene tilknyttet klima og miljø, levekår og folkehelse.

Viktige premisser for utvikling av samferdsel er bærekraft, innovasjon og teknologi. Dette er faktorer som virker inn på mange måter.

- De nasjonale og internasjonale klimakrav gjør det nødvendig for fylket å ha et tydelig fokus på innovasjon og utvikling av nye teknologi og nye løsninger for å være i stand til å oppfylle forpliktelsene.
- Framkommeligheten på vegnettet er ventet å møte økte utfordringer de neste årene som følge av klimaendringer. Der er derfor viktig å øke innsatsen for forebygging av skred og flom for å sikre god og trygg ferdsel for næringslivet og befolkningen i fylket.

Samferdsel står dermed sentralt for samfunnsutviklingen generelt, og utforming av samferdselspolitikk er dermed både byutvikling, så vel som distrikts- og regionalpolitikk, næringspolitikk, men også forsvars- og sikkerhetspolitikk.

Mål 1: Troms og Finnmark skal ha et bærekraftig og innovativt transportsystem som binder folk sammen.

Mål 2: Troms og Finnmark fylkeskommune skal være en tydelig samfunnsutvikler på samferdsel

Mål 3: Tilrettelegge for næringsutvikling i hele regionen

Mål 4: Bidra til klimavennlig god by- og stedsutvikling

Mål 5: Legge til rette for tilgjengelighet og mobilitet

Mål 6: Samordning og optimalisering av ressurser

Virkemiddel

- Regional transportplan

4.7 Satsningsområde stedsutvikling

Spredt befolkning, lave innbyggertall og sentraliserende flyttetrender gir utsikter til vedvarende lave innbyggertall og skjev befolknings sammensetning i mange kommuner. Befolkningsutviklingen fører til økende forsørgerbyrde, dårlig befolkningsgrunnlag for næringsutvikling, arbeidsmarked og offentlige tjenester. Utviklingen fører til svekket bolyst gjennom reduserte muligheter og tilbud, og opprettholder dermed flyttetrender og befolkningsutvikling.

Fylkets store avstander resulterer ofte i dårlig tilgjengelighet og lange reisetider til skole, jobb, tjenestetilbud og handel. Tradisjonelle kollektive løsninger og utbygging av infrastruktur i distriktene krever store investeringer i forhold til befolkningstall. Resultatet er bilavhengige samfunn som ikke er tilrettelagt for barn og unge eller den voksende gruppen av eldre som i mindre grad kjører bil.

Stedsutvikling handler om å tilrettelegge for gode lokalsamfunn enten de er små eller store. Å tilpasse stedsutviklingen for menneskene som bor eller skal bo der, innebærer å utvikle botilbud, tjenestetilbud, arbeidsplasser, utdanningsmuligheter og alt det barn og voksne trenger for å leve fullverdige, gode liv. God og tilgjengelig infrastruktur fremmer bolyst og næringsutvikling.

For å utnytte det potensialet som ligger i Troms og Finnmark som region må man stimulere ungdommen til å gjøre utdanningsvalg som kvalifiserer til jobber i næringslivet og det nordnorske arbeidslivet.

Satsingsområdet er i tråd med fylkesrådets politiske plattform «Et sterkt nord» som har til hensikt å skape livskraftige samfunn preget av optimisme og framtidstro, slik at våre unge ønsker å satse i landsdelen.

Satsingsområdet skal legge til rette for en positiv utvikling for befolkningen i Troms og Finnmark uavhengig av en eventuell deling av Troms og Finnmark fylkeskommune. Den regionale planen som foreslås kan utarbeides for et samlet fylke men også for de to respektive fylkene etter eventuell deling.

Mål 1: Fremme bolyst og næringsutvikling i hele regionen

Mål 2: Bidra til god by- og stedsutvikling gjennom å legge til rette for bolyst, trygghet og god mobilitet mellom rurale og urbane områder.

Virkemiddel

- Regional plan for kultur, idrett og frivillighet

4.8 Satsingsområde en vekstkraftig region

I Troms og Finnmark skal det være skape livskraftige samfunn preget av optimisme og framtidstro, slik at våre unge ønsker å bo og satse i landsdelen.

Troms og Finnmark fylke har sterke næringer basert på våre naturressurser; fiskeri og havbruk, reiseliv, landbruk, reindrift, mineraler, energi, maritim, petroleum og tilknyttede næringer. Den del av næringslivet som er ressursbasert er i all hovedsak eksportrettet. De store globale trendene vil dermed i stor grad påvirke regionens samfunns- og næringsliv.

Næringslivet trenger kompetent arbeidskraft, kapital og en godt tilrettelagt infrastruktur for å kunne fortsette med en bærekraftig vekst og utvikling. Demografi- og sentralisering med arbeidsmarkedsregioner med til dels store avstander, lavt befolkningstall og spredt bosetting sammen med en mismatch mellom tilgjengelig kompetanse og etterspurt kompetanse er en del av de utfordringer næringslivet står overfor. Det er også forventet at vi fremover må regne med store endringer i kompetansebehovet som følge av en aldrende befolkning og som en konsekvens av digitalisering og innovasjon.

Gjennom et bredt og godt arbeidsmarked, bolig, effektive kommunikasjoner, fritidstilbud m.m. skal vi tilrettelegge for et samfunn hvor de unge vil bo og leve i langt større grad enn i nå. Målsetningen er at folk skal kunne bo og leve et godt liv i hele Troms og Finnmark, flere skal ut i jobb, næringslivet skal få tak i den arbeidskraften det trenger og det skal skapes flere nye jobber.

Troms og Finnmark fylkeskommune skal legge til rette for en nærings- og kompetanseutvikling som er nyskapende og baserer seg på fylkets fortrinn, der næringslivets kompetansebehov dekkes. Vi skal legge til rette for livslang læring og karriereveiledning. Vi skal sikre barn og unges grunnleggende ferdigheter, sørge for god integrering gjennom utdanning og kompetanse, og økte gjennomføringsgraden i videregående opplæring.

Samfunnet i Troms og Finnmark skal fremme et anstendig arbeidsliv, som er innovativt og som har gode samarbeidsarenaer – en mulighetens og handlingens region.

Fremtidens arbeidsliv i Troms og Finnmark vil kreve høyere omstillingsevne, flere med relevant utdanning og flere fagarbeidere. Ungdommen i Troms og Finnmark skal rustes best mulig for fremtidens arbeidsliv. Troms og Finnmark skal ha en nærings- og kompetansepolitikk som ivaretar tilbudet i videregående opplæring og fagskolen for å sikre kvalifisert arbeidskraft. Sterk samhandling og samarbeid mellom forskning, utdanning, innovasjonsmiljøer og næringslivet skal bidra til at arbeidslivet i større grad får relevante kompetanse. I dette bildet blir tilrettelegging for desentralisert kompetansetilbud viktig.

Satsingsområdet er i tråd med fylkesrådets politiske plattform «Et sterkt nord», med fokus på målsetning om at ungdommen i Troms og Finnmark skal rustes best mulig for fremtidens arbeidsliv

Opplæringstilbudet i videregående opplæring skal være av høy kvalitet, i egnede lokaler med gode digitale løsninger. Det skal arbeides for å øke gjennomføringsgraden. Forebygging av frafall krever høyt fokus både på de faglige og de sosiale aspektene ved opplæringen. For å utnytte det enorme potensialet som ligger i Troms og Finnmark som ressursregion, må man stimulere ungdommen til å gjøre utdanningsvalg som kvalifiserer til jobber i næringslivet og det nordnorske arbeidslivet.

Troms og Finnmark har flere næringsbærebjelker i nord som fiskeri og havbruk, reiseliv, landbruk, reindrift, mineraler, energi, maritim, petroleum og tilknyttede næringer. Aktiv næringspolitikk og innovasjon skal bidra til nytenkende og bærekraftig næringsutvikling, og slik styrke landsdelens konkurranseevne på bakgrunn av landsdelens egne ressurser og prioriteringer.

Innen områdene fornybar energi og miljøteknologi er det et potensial for fremtidige kompetansearbeidsplasser. Lokale naturressurser og energi skal benyttes til industriutvikling i egen region.

Satsningsområdet er viktig for utviklingen i Troms og Finnmark også etter en eventuell oppdeling av fylkeskommunen. Strategiene som foreslås kan utarbeides for et samlet fylke men også for de to respektive fylkene etter eventuell deling.

Mål 1: Troms og Finnmark skal være en attraktiv og vekstkraftig region.

Mål 2: Troms og Finnmark skal være et samfunn der det skapes flere arbeidsplasser, der flere kommer ut i arbeid og der yrkeslivet får den kompetansen som etterspørres.

Mål 3. Det skal legges til rette for et offensivt, nyskapende, kunnskapsbasert og bærekraftig næringsliv, basert på regionens mangfold og fortrinn.

Virkemiddel

- Strategi for næringsutvikling
- Strategi for videregående opplæring
- Strategi for voksnes læring - Karriereveiledning, integrering og næringsrettet opplæring
- Skolebruksplan
- Strategi for fagskole

5 Regionale planer med prosesskrav etter plan- og bygningsloven

Presentasjon av regionale planer, med behov og retning. Nye planer utarbeides for hele den geografiske regionen Troms og Finnmark, dersom Troms og Finnmark fylkeskommune ikke deles.

5.1 Nye planer

- Regional plan for klimaomstilling
- Regional transportplan
- Regional plan for like levekår og god livskvalitet
- Regional plan for kultur, idrett og frivillighet
- Regional forvaltningsplan 2022-2027 for Troms og Finnmark vannregion og Norsk-finsk vannregion
- Regional bibliotekplan for Troms og Finnmark

5.1.1 Regional plan for klimaomstilling

De pågående og forventede klimaendringene vil ha vidtrekkende konsekvenser, ikke bare globalt, men i særlig grad i de arktiske områdene hvor oppvarmingen skjer dobbelt så fort som det globale gjennomsnittet. Konsekvensene av klimaendringene er mangfoldig og økosystemene i nord vil reagere ulikt på slik påvirkning. Klimaomstilling handler om å kutte i klimagassutslipp, stoppe klimaendringene og sørge for karbonbinding i jord, skog og hav. Fra en bærekraftig synsvinkel må fossil energi erstattes med fornybar energi samtidig som vi effektiviserer energibruken. Sirkulær økonomi erstatter lineær økonomi, slik at produktene kan vare så lenge som mulig, repareres, oppgraderes og i større grad brukes om igjen, slik at de samme ressursene utnyttes flere ganger og minst mulig går tapt. Uttak og forvaltning av naturressurser gjøres i tråd med naturens bæreevne. Det handler om å stimulere til næringsutvikling og nye arbeidsplasser, ansvarlig forbruk og produksjon, forvaltning av tilskuddsmidler og øvrig økonomiske virkemidler. Vår bruk av økonomiske virkemidler har betydning lokalt, regionalt, nasjonalt og globalt. For fylkeskommunen er et annet viktig virkemiddel vår innkjøpsmakt, som en av de største innkjøperne i regionen har vi et stort mulighetsrom for å stimulere næringslivet til omstilling og legge til rette for en styrket konkurransevne. Fylkeskommunens rolle som samfunnsutvikler er sentral i klimaomstillingen.

Formålet med planen

Ambisjonen med den foreslåtte klimaplanen er å forbedre regionens kapasitet til å takle klimaendringene og hjelpe innbyggerne og samfunnet i regionen til bedre forståelse, forberedelse og håndtering av klimarisiko. Risikoen ved og ikke omstille seg er truende på vår velferd og svekker konkurransevnen. Klimaplanen skal bidra til å fremskynde overgangen til et lavutslippssamfunn gjennom å skape en visjon, identifisere innovasjonsveier og legge til rette for utvikling av løsninger som tar hensyn til klimatilpasning, bevarer biologisk mangfold og reduserer klimagasser. Det overordnede målet er å bidra til å bygge en robust region som er motstandsdyktig i forhold til klimaendringer og som samtidig legger til rette for utvikling av livskraftige samfunn.

Problemstillinger som skal tas med i videre planlegging

For å forberede regionen på å møte klimaendringer og bistå innbyggerne og samfunnet i regionen vil det være avgjørende å utvikle og formidle om klimakrisens utfordringer og muligheter. En regional plan som også inkluderer et klima- og naturperspektiv er viktig i klimatilpasnings-sammenheng da den er med på å peke ut geografiske og tematiske områder der fylket har særlige utfordringer. Klimatilpasning handler om å forstå at klimaet endrer seg og iverksette tiltak for på den ene siden å hindre eller redusere skade, og på den andre siden utnytte mulighetene som endringene kan innebære. Arktis er utsatt for globale klimaendringer og de vil fortsette å påvirke samfunnet, også på regionalt nivå. I denne sammenheng er det behov for samarbeid og samhandling mellom sektorer, bransjer og nivå og bred medvirkning fra innbyggerne som legger til rette for en samskapende sosial innovasjon og transformasjon. Det vil også være behov for å sikre finansiering av den ønskede omstillingen, gjennom regionale, nasjonale og internasjonale virkemidler. Av de sistnevnte kan Europas månelanding som skal sikre et klimanøytralt Europa innen 2030 være viktig.

5.1.2 Regional transportplan

Formålet med planen

Regional transportplan vil være et viktig verktøy for sammenstilling og synliggjøring av utfordringer og muligheter for underliggende områder innenfor samferdsel i Troms og Finnmark. Planen vil trekke opp langsiktig transportpolitikk, og angi prinsipper og legge føringer i detaljerte handlingsprogram. Planen skal også være strategisk innrettet, med effekt av en samordning av prosesser og forvaltningsnivå regionalt. Planen settes videre i sammenheng med Nasjonal transportplan, der Regional transportplan vil vise mål og krav til alle deler av transportsystemet, og gi innspill til prosesser og planarbeid. Det legges opp til et tidsperspektiv for planen på 12 år, i tråd med Nasjonal transportplan slik at planen også ivaretar en innarbeidet rolle også som oppspill til Nasjonal Transportplan, der det legges opp til at behovet for revisjon vurderes hvert 4. år i forbindelse med utarbeidelse av regional planstrategi.

Problemstillinger som skal tas med videre i planleggingen

Samferdsel er en viktig forutsetning for bosetting, næringsutvikling og ressursutnyttelse i fylket. Utformingen av transportpolitikken står sentralt for å nå mål innenfor klima/miljø, levekår og folkehelse. Et stort etterslep på fylkesvegnettet, tunnel- og bru utbedring, fiskerihavner, uløste rassikringsoppgaver både på riks- og fylkesveg, strategisk utvikling av riksvegnett og jernbane, og videre utvikling av sentrale knutepunkt for sjøfart og lufttransport, samt overgangen til 0- og lavutslipps kollektivtransport er sentrale utfordringer som må inkluderes i den videre planleggingen.

5.1.3 Regional plan for like levekår og god livskvalitet

Like levekår og god livskvalitet som et tema i regional planlegging bør omfatte like muligheter for gode levekår, god livskvalitet, inkludering og likestilling.

Formålet med planen

Formålet med en regional plan for like levekår og god livskvalitet er å legge til rette for at det i 2032 skal være mulig å ha et samfunn i Troms og Finnmark som kan være både regionalt og nasjonalt likestilt med tanke på mulighet for god helse, riktig utdanning og sunn økonomi, med særskilt fokus på barn og unge.

Like muligheter for deltakelse i samfunns- og kulturlivet er bærende for en utvikling i retning av mer like levekår og god livskvalitet.

Planen skal legge til rette for bindende tiltak mellom relevante samfunnsaktører for å sikre at alle innbyggere i Troms og Finnmark har de samme muligheter for deltakelse i arbeids-, kultur-, og samfunnsliv. Planen skal også legge rammer for å redusere utenforskap.

Problemstillinger som skal tas med videre i planleggingen

Planen skal berøre problemstillinger rundt utenforskap, inkludering og integrering. Planen skal også berøre hvilke virkemidler som kan brukes for å gi mer like muligheter for riktig utdanning og et godt helsemessig liv.

Folkehelseperspektivet må ivaretas i den videre planleggingen av like levekår og god livskvalitet.

Grunnlagsarbeidet for den regionale planen skal svare ut de krav som folkehelseoven stiller til fylkeskommunen.

I arbeidet med planen skal det vurderes behov for egne strategier for deler av tematikken. Det skal utarbeides handlingsprogram som blant annet skal omfatte; samisk og kvensk språk, kultur og samfunnsliv, kultur, idrett og folkehelse.

Fylkestinget har i interpellasjon 13/20 vedtatt at det skal utarbeides en handlingsplan mot rasisme. Denne skal innlemmes i oppfølgingsarbeidet av en regional plan for like levekår og god livskvalitet.

5.1.4 Regional plan for kultur, idrett og frivillighet

Det er behov for et overordnet styringsdokument for kunst og kultur i Troms og Finnmark. I 2018 kom staten med kulturmeldingen med nye føringer knyttet til oppgavefordeling, og en ny kulturlov kommer på høring våren 2021.

Formålet med planen

Det er behov for en regional plan for kultur, idrett og frivillighet som har som gir en langsiktig og forutsigbar kulturpolitikk. I planen skal det utredes hvordan det tilrettelegges for kulturell infrastruktur og kulturelle arenaer. Videre må det sosiale aspektet i kulturtilbudet fremvises for å knytte sammen hvordan kultur påvirker sosiale og økonomiske forhold i befolkningen og derved fremmer sosial bærekraft.

I regionen er det mange kulturaktører som i sum har et bredt spekter av virkemidler fra forvaltning av tilskuddsmidler, bidragsytere og utviklingsaktører på og i feltet. Fylkeskommunen har et samfunnsutvikleransvar for å se de ulike ressursene på kulturfeltet i sammenheng, for å styrke samhandlingen mellom forvaltningsnivå og mellom offentlig, privat og frivillig sektor.

Problemstillinger som skal tas med i videre planlegging

En slik plan skal kunne bidra til å styrke det systematiske og overordnede arbeidet i en helhet. Det er behov for prosesser som kan avklare omfang og perspektiver.

Tilgjengelighet til kulturarenaer og kultur som påvirkningsfaktor i forhold til utjevning av sosial ulikhet og reduksjon av utenforskap skal belyses i planen. Planen skal også belyse hvordan kulturfeltet kan bidra til positiv stedsutvikling

Det må tilrettelegges for en bred involvering av kulturfeltet der ulike perspektiver kan komme frem. Kulturfeltet og finansieringen av kulturlivet er fragmenter og kan fremstå lite samordnet. Samisk og kvensk/norskfinsk språk og kultur, nærings og samfunnsliv samt identitet er og skal være bærende elementer i regionen.

5.1.5 Regional forvaltningsplan 2022-2027 for Troms og Finnmark vannregion og Norsk-finsk vannregion

Troms og Finnmark fylkeskommune er vannregionmyndighet for to vannregioner; Troms og Finnmark vannregion og den internasjonale Norsk-finske vannregionen. Som vannregionmyndighet er fylkeskommunen ansvarlig for utarbeidelse av vannforvaltningsplaner og tilhørende dokumenter som tiltaksprogram, handlingsprogram med flere.

Gjeldende vannforvaltningsplaner for 2016-2021 skal nå revurderes og oppdateres (rulleres) for planperioden 2022-2027, i samsvar med ny kunnskap, endrede forutsetninger, kravene i vannforskriften og de nasjonale føringene. I løpet av høsten 2021 skal plandokumentene vedtas av Troms og Finnmark fylkesting før de ble sendt til endelig godkjenning til Klima- og miljødepartementet innen slutten av året.

I planarbeidet er det fokus på å se koplinger mellom folkehelse, idrett, reiseliv, vannkraft, akvakultur, landbruk og kulturminnevern og samtidig organisere og samordne arbeidet med helhetlig vannforvaltning i vannregionene. Det er en forutsetning at planen får en god forankring lokalt, regionalt og hos sektormyndighetene, noe som vil sikre en effektiv og målrettet oppfølging av planen i arbeidet for å tette gapet mellom dagens tilstand og fastsatte miljømål. De vedtatte regionale vannforvaltningsplanene og tilhørende tiltaksprogrammene skal være alle sektormyndigheters og kommuners omforente dokumenter med felles miljømål og forslag til tiltakstyper for å nå miljømålene.

Formål med planene

Hensikten med planene er å gi en oversiktlig fremstilling av hvordan man ønsker å forvalte vannmiljøet og vannressursene i vannregionene i et langsiktig perspektiv. De regionale vannforvaltningsplanene er utløst av forpliktelsen etter EØS-avtalen og Norges implementering av EUs vandndirektiv gjennom vannforskriften.

Problemstillinger som skal tas med i det videre planlegging

I perioden frem til 2027 arbeider Troms og Finnmark fylkeskommune med to prosesser som gjelder vannforvaltningsplaner. Etter endelig godkjenning av Regional forvaltningsplan for Troms og Finnmark vannregion 2022-2027 og Regional forvaltningsplan for Norsk-finsk vannregion 2022-2027 av Klima- og miljødepartement som ventes i løpet av sommeren 2022, skal tiltakene beskrevet i planene iverksettes og eventuell gjennomføres. Samtidig skal planene igjen oppdateres og revideres, noe som vil resultere i regionale forvaltningsplaner for 2028-2033. Begge prosessene, det vil si både planarbeidet og oppfølgingen av vedtatte vannforvaltningsplaner og tiltaksprogram skal samordnes i vannregionutvalget som ledes av fylkeskommunen. Planarbeidet og oppfølging av forvaltningsplanen vil omfatte innhenting av lokal kunnskap om vannmiljøet gjennom deltagelse av alle sektorer, disse omfatter ikke bare statlige etater og embeter, men i særlig grad også kommunene og lokale interesseorganisasjoner. Involvering av disse vil være meget viktig. Kunnskapen skal brukes for å revidere og oppdatere den eksisterende forvaltningsplan og utarbeide Regional forvaltningsplan for vannregion Troms 2022-2027 innen 2021. Fylkeskommunen vil følge opp vedtatte tiltak og vil i samarbeid med ansvarlige sektormyndigheter sikre tiltakene og overvåkningsprogrammet gjennomføres.

5.1.6 Regional bibliotekplan for Troms og Finnmark

Det er behov for å utvide regional bibliotekplan til å gjelde hele fylket.

Bibliotekene har et bredt samfunnsoppdrag, de styrker demokratiet og ytringsfriheten ved å gi tilgang til kunnskap, kultur- og litteratur. Bibliotekene gir gjennom sin fysiske tilstedeværelse og sine digitale løsninger

muligheter for innbyggerne til å forbedre sine liv ved å gi tilgang til informasjon, kunnskap og opplevelse. Bibliotek bidrar til å redusere ulikhet gjennom å tilby trygge offentlige rom til alle både i urbane og rurale strøk. De bidrar til engasjement og deltakelse fra innbyggerne i utstrakt samarbeid med andre i lokalsamfunnene.

Formål med planen

Fylkeskommunens lovpålagte ansvar om regional bibliotekutvikling innebærer utvikling av folkebibliotekjenesten i fylket. Folkebibliotekene er eid av kommunene og avhengig av et tett samarbeid med statlig eide fagbibliotek. Regional bibliotekutvikling forutsetter derfor et felles styringsverktøy som omfatter alle forvaltningsnivåene i fylket.

Problemstillinger som skal tas med i videre planlegging

Lov om folkebibliotek innebærer et tydelig, men bredt samfunnsoppdrag som omfatter opplysning, utdanning og kultur, samtidig som kommunal bibliotekjeneste forvalter svært små ressurser. Det er ikke mulig for fylkeskommunen å bidra til utvikling på en måte som er relevant for alle kommuner uten en felles forankret prioritering. Regional bibliotekplan for Troms med handlingsplan representerer ei slik felles prioritering. Hvis det kan utvikles en handlingsplan med utgangspunkt i eksisterende regionale plan vil problemstillinga bli å ta stilling til hvordan satsingene og de tre strategiene i eksisterende plan kan videreføres, sett i lys av nyere nasjonale føringer. Hvis det må lages en helt ny plan må planen innebære ei regional tilpassing og prioritering basert på nasjonale styringsdokumenter. Sentrale problemstillinger i eksisterende plan omfatter bibliotekenes rolle i desentralisert utdanning og samarbeid med utdanningsinstitusjonene, bibliotekene som lavterskel møteplass, litteraturformidling og lesefremmende arbeid.

5.2 Planer under utarbeidelse

- Regional plan for reindrift

5.2.1 Regional plan for reindrift

I Regional planstrategi for Troms 2012-2015 ble det besluttet å utarbeide en regional plan for reindrift i Troms. Fylkesrådet vedtok oppstart av planarbeidet i fylkesrådssak 211/14, ett år etter planlagt oppstart. Det er første gang det langes en regional plan for reindrift i Norge, og arbeidet er derfor preget av å være nybrottsarbeid.

Formål med planen

Hovedformålet med en regional plan for reindrift i Troms er å komme frem til en langsiktig og helhetlig strategi for en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift, der reindriftens arealer og næringens utviklingsbehov sikres, samtidig som hensynet til reindriften veies opp mot andre samfunnsinteresser.

I Troms, som i reindriften ellers drives næringen på tvers av kommune- og fylkesgrenser, og det er påkrevd å se både arealbruk og virkninger av inngrep i en større sammenheng. Reindriften i Troms er svært sammensatt – mange distrikt har helårsdrift, det er reindrift med flyttinger, sommerdistriktene i Nord-Troms har vinterbeite i Finnmark og i tillegg den svenske reindriften en del av reindriften i Troms.

De fleste distriktene i Troms har sine arealer innenfor to eller flere kommuner. Dette gir spesielle utfordringer i å gi et utfyllende og sammenhengende bilde av arealbruken og arealbehovet til reindriften i fylket.

Reindriftnæringen i Troms er også en viktig næring og materielt grunnlag for samisk kultur, språk og samfunnsliv i fylket.

Problemstillinger som skal tas opp i videre planlegging

En regional plan for reindrift må ses i forhold til inngrep i beiteområdene i form av hyttebygging og utbygging av småkraft, vindkraft og kraftlinje. En regional plan vil også gi forutsigbarhet både til reindriftnæringen og andre arealkrevende næringer samt lokal planmyndighet, ved at særverdiområder merkes av som hensynssoner på kart. Det vil også være naturlig å se på reindriften som nærings- og samfunnsmessig ressurs, med fokus på reindriften som kultur- og språkbærer og næringens behov for utvikling næringsmessig, språklig og kulturelt.

5.3 Videreføring av gamle planer

De planene som er videreført fra de to gamle fylkeskommunene videreføres. Planene skal vurderes utvidet og samordnet dersom Troms og Finnmark fylkeskommune ikke deles.

- Regional vindkraftplan for Finnmark 2013-2025
- Regional plan for kulturminner og kulturmiljø 2017-2027
- Regional plan for kompetanse i Finnmark 2016-2028
- Regional transportplan for Finnmark 2018-2029 (gjelder til regional transportplan for Troms og Finnmark er vedtatt)
- Regional transportplan for Troms 2017-2029 (gjelder til regional transportplan for Troms og Finnmark er vedtatt)
- Regional plan fv. 91 Ullsfjordforbindelsen, Troms
- Regional plan for landbruk i Troms 2014-2025
- Regional bibliotekplan for Troms 2017-2028
- Regional plan for Handel og service i Troms 2016-2025
- Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk i Troms 2016-2027

5.3.1 Regional vindkraftplan for Finnmark 2013-2025

Finnmark har noen av de beste vindressursene i verden med betydelig produksjonspotensial for vindkraft, som igjen gir grunnlag for næringsutvikling og ren energiproduksjon. Formålet med denne planen er at Finnmark skal bli en vesentlig leverandør av fornybar energi basert på lønnsomme utbyggingsløsninger som gir store verdier tilbake til samfunnet. Utfordringene knyttet til utbygging av vindkraft i Finnmark handler fortsatt om å sikre regionale og lokale ringvirkninger, tilrettelegge for nødvendig infrastruktur og bidra til å løse interessekonflikter. Dette krever imidlertid utvikling i dialog og samarbeid mellom ulike miljø- og næringsinteresser. Dersom Finnmark skal kunne oppnå målsettingen om forsvarlig vindkraftutbygging og positiv næringsutvikling, må også arbeidet med forsterket linjekapasitet fortsette.

5.3.2 Regional plan for kulturminner og kulturmiljø i Finnmark 2017-2027

Hovedformålet med Regional plan for kulturminner og kulturmiljø i Finnmark er å synliggjøre den materielle kulturarven i fylket og historien den reflekterer, slik at den kan ivaretas på best mulig måte gjennom den daglige

forvaltninga. Planen skal også styrke grunnlaget for kulturminnevernet som samfunnsutvikler og tar sikte på å gi grunnlag for verdiskaping og identitetsbygging.

Sametinget og Finnmark fylkeskommune utarbeider én felles plan for Finnmark, som skal danne grunnlag for en helhetlig forvaltning, og videreutvikle samarbeidet mellom Sametinget, fylkeskommunen, kommunene og andre aktører som forvalter og formidler kulturminner i Finnmark. Regional plan for kulturminner og kulturmiljø skal gi en samlet oversikt over status og utfordringer innen kulturminnevernet i fylket, og konkretisere hva som må gjøres for å nå egendefinerte mål og nasjonale mål for kulturminnevern.

5.3.3 Regional plan for kompetanse i Finnmark 2016-2028

Det er stor konkurranse om spesialisert arbeidskraft både i offentlig og privat sektor. Riktig kompetanse er en nøkkelfaktor for å kunne yte gode offentlige tjenester og styrke konkurransekraften i regionens næringsliv. Utfordringene i Finnmark knyttet til utdanning og kompetanse kan kun løses gjennom et forpliktende samarbeid, der kommuner, fylkeskommunen, voksenopplæringsforbundet, studieforbundene, staten og næringslivet spiller på lag.

Formålet med denne regionale planen er å utvikle en helhetlig og strategisk satsing der barnehage, grunnskole, videregående opplæring, høyere utdanning og forskning ses i sammenheng med ønsket utvikling i Finnmark.

Målsettinga er å heve gjennomførings- og kompetansenivået i Finnmark for unge og voksne, og gjennom dette legge til rette for næringsutvikling og bred deltakelse i samfunnslivet. Dette krever tilrettelegging og tilpasning for den delen av befolkningen som har særskilte behov. For mange voksne er studiekompetanse det som skal til for nå frem og lykkes i arbeidslivet. Videre settes det som mål å presentere og videreutvikle klare retningslinjer for hvordan samarbeidet mellom næringslivet, kommunene, fylkeskommunen, fagskoler og UoH-miljøet i fylket bør være for å fremme utviklingskompetansen i befolkningen i Finnmark.

5.3.4 Regional transportplan for Finnmark 2018-2029 (gjelder til regional transportplan for Troms og Finnmark er vedtatt)

Helhetstenking på transportinfrastruktur er nødvendig for å legge til rette for næringsutvikling, bosetning og infrastrukturbehov. Næringslivet og befolkningen trenger et forutsigbart transportnett og et rutetilbud av høy kvalitet. Transportinfrastrukturen må de neste årene sikre utviklingen i vekstnæringene og bosetning med næringsutvikling i distriktene. Formålet med denne planen er å skape et transportsystem som fremmer helse, miljø og verdiskaping og bidrar til en bærekraftig regional utvikling med attraktive byer og bygder i Finnmark.

Blant utfordringene innenfor transport og infrastruktur er kritisk forfall på fylkesvegene og behov for oppgradering av kaianlegg, samt begrenset økonomisk handlingsrom for investering- og utviklingsprosjekter. Nye nasjonale klimamål innebærer også at Finnmark må bidra når det gjelder reduksjon av verdens klimagassutslipp. Dette gjelder også for transportsektoren. Regional transportplan for Finnmark 2014-2023 inneholder internasjonale, nasjonale, regionale og kommunale strategier som har betydning for Finnmark. For å gjennomføre strategiene er samarbeid mellom de forskjellige aktørene helt avgjørende. Satsingen på transport og infrastruktur videreføres i rulleringen av dagens regionale transportplan. Innholdet vil ikke bli vesentlig endret, men oppdatert med hensyn til utvikling og sett i relasjon til Nasjonal transportplan (NTP).

5.3.5 Regional transportplan for Troms 2017-2029 (gjelder til regional transportplan for Troms og Finnmark er vedtatt)

Regional transportplan (RTP) 2018-2029 ble vedtatt av fylkestinget oktober 2017, med følgende hovedmål: *Transportsystemet i Troms forvaltes og utvikles på en måte som bidrar til en god samfunnsutvikling, understøtter næringslivets konkurransekraft og omstilling til lavutslippssamfunnet.*

Et viktig formål med regional transportplan er økt behov for samsvar mellom regionens transportbehov og samordning av tilgjengelige virkemidler og planlegging, både for veg, og persontransport. Dette er den andre perioden med Regional transportplan i Troms. Den omhandler både veg, fly, sjøtransport, næringstransport og kollektivtransport. Det var lagt opp til en 4-årig rullering av RTP. Dette må vurderes i ny regional planstrategi. I Regional transportplan 2018-2029 ble virkemidler for veg og kollektivtransport satt i sammenheng. Dette har gitt en større forståelse av samferdselsutfordringene sett i sammenheng, og kommunene kan på denne måten gi innspill til prioriteringer av virkemidler for statlig og fylkeskommunalt vegnett og samferdselsansvar. Det ble utarbeidet handlingsplan for fylkesveg og for kollektivtransport i etterkant av vedtatt RTP.

Etter sammenslåingen er det vedtatt oppdatert strategi for samferdselsdivisjonen. Utgangspunktet her var de 2 gjeldende Regionale transportplanene for Finnmark og Troms, samt FN bærekraftsmål.

5.3.6 Regional plan fv. 91 Ullsfjordforbindelsen, Troms

Regional plan fv. 91 Ullsfjordforbindelsen omfatter Lyngen kommune og Tromsø kommune. Vedtatt i Troms fylkesting 15.03.2019.

Formålet med den regionale planen er å sikre areal til etablering av vegtrasé for ny fylkesveg 91, fergefri Ullsfjordforbindelse. Det er foreslått en regional planbestemmelse med forbud mot iverksetting av bygge- og anleggstiltak uten samtykke innenfor området avgrenset i plankartet. Forbudet vil gjelde i en periode på 10 år og vil gi kommunene tid til å justere sine planer i samsvar med den regionale planen. Den regionale planen avklarer og gir føringer for hvor vegtrasé for ny fylkesveg 91 skal gå. Regional plan er en overordnet plan. For realisering av vegprosjektet må det utarbeides en reguleringsplan.

5.3.7 Regional plan for landbruk i Troms 2014-2025

Regional plan for landbruk i Troms ble vedtatt i Troms fylkesting i desember 2014. Planen er hjemlet i plan- og bygningslovens § 8-1. Regional plan for landbruk er retningsgivende for utviklingstiltak, prosjekter og virkemiddelbruk på regionalt og kommunalt nivå. Planen skal gjennom å sette landbruk på dagsorden bidra til å legge til rette for en regionalt tilpasset landbrukspolitikk, avklare og prioritere tiltak som skal gjennomføres for å styrke landbruket og styrke de fortrinn som arktisk landbruk har. Planen inneholder er regional planretningslinje for kartfesting av landbrukets kjerneområder, og er et egnet virkemiddel for å sikre jordressursene i landbruket. Hensikten er å prioritere landbruksarealer i et langsiktig perspektiv og unngå nedbygging av jorda eller forringelse av kulturlandskapet. Kjerneområdene for landbruk skal innarbeides i kommuneplanens arealdel som hensynssone landbruk. Gjennom den regionale retningslinjen for arealbruk vil regional plan ha den virkning at den skal legges til grunn for kommunal planlegging og gi grunnlag for innsigelse til kommunale arealplaner.

5.3.8 Regional bibliotekplan for Troms 2017-2028

Regional bibliotekplan for Troms 2017-2028 er utviklet i samarbeid med fylkeskommunen, kommunene, UIT Norges arktiske universitet og bibliotekorganisasjoner. Planen angir retning og prioritering for bibliotekutvikling i Troms og er basert på tre hovedstrategier for å oppnå ønsket resultat; samhandling, kompetanseutvikling og synlighet. Handlingsplan 2017-2020 er nå i hovedsak gjennomført, og det er behov for en ny handlingsplan for

neste periode. Arbeidet innebærer kompetanseutvikling i bibliotekene, relevante tjenestetilbud fra fylkeskommunen til kommunene, samarbeid mellom partene om utvikling og tjenester og felles koordinerte tiltak for synliggjøring.

Det er behov for å utvide regional bibliotekplan til å gjelde hele fylket.

5.3.9 Regional plan for Handel og service i Troms 2016-2025

Regional plan for handel og service i Troms ble vedtatt i Troms fylkesting i mars 2016 og er en revisjon av fylkesdelplan for kjøpesenter i Troms (2003). Planen er hjemlet i plan- og bygningsloven (pbl) § 8- 1 og rikspolitisk bestemmelse for kjøpesenter (FOR 2008-06-27 nr. 742). Planen inneholder regional planbestemmelse og retningslinjer for lokalisering og etablering av nye samt utvidelse av eksisterende større handelsetableringer i fylket. Bestemmelsen skal legges til grunn ved utarbeiding av nye planer og vil ved motstrid gi grunnlag for innsigelse. Den gjelder foran eldre reguleringsplaner, bebyggelsesplaner, kommunedelplaner og kommuneplaner. Revisjonen innebærer en justering/oppdatering av kartfestede sentrumssoner i fylket der etablering og/eller utvidelse av større handelsetableringer er tillatt. Det er også foretatt en gjennomgang av definisjoner og begreper som brukes i planen. Planen er et viktig verktøy for regional samordning, forutsigbarhet og likebehandling ved lokalisering av handelsetableringer i fylket og er et viktig hjelpemiddel for å sikre robuste og attraktive sentrum i fylket. Det tilhørende handlingsprogrammet skal sikre at regional plan for handel og service er tilstrekkelig fleksibel, bl.a. med hensyn til sentrumssoneavgrensninger og i lys av befolkningsutviklingen over tid. Handlingsprogrammet skal rulleres årlig.

Planen bør oppdateres for å innbefatte hele fylket. Planen baserer seg på et nå utdatert kunnskapsgrunnlag, og det er derfor et stort behov for revisjon. Regional plan for handel og service er en viktig plan for å ivareta gode planer for by- og tettstedsutvikling i samsvar med statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (SBAT).

5.3.10 Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk i Troms 2016-2027

Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk ble vedtatt i Fylkestinget i mars 2016. Planen møter nasjonale forventninger og legger føringer for et langsiktig arbeid på området. Den skal bidra til at alle i Troms skal ha mulighet til å drive friluftsliv som positiv aktivitet for helse og trivsel. Videre er planen retningsgivende for en bærekraftig forvaltning av høstbart hjortevilt og innlandsfisk. Planen løfter den regionale friluftslivspolitikken, og skal legges til grunn for regional, kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen. Planen består av tre deler. Del I om friluftsliv, tar for seg de grunnleggende behovene, utfordringer og muligheter for å kunne tilby befolkningen et godt tilbud innen friluftsliv. Det forutsetter en levende allemannsrett, tilgjengelige arealer og fysisk tilrettelegging for friluftsliv. Videre tas opp betydningen av friluftsliv og fysisk aktivitet, hvordan det gir gode naturopplevelser, bedre trivsel og livskvalitet. I del II om forvaltning av vilt og innlandsfisk, er hjorteviltet, herunder elg, særlig vektlagt. Det foreligger en rekke utfordringer knyttet til en bestandsrettet forvaltning, voksende elgbestand, viltpåkjørsler, manglende rekruttering blant jegerne. Det er behov for et sterkere fokus på tverrsektorielt samarbeid. Småvilt tas opp i begrenset omfang i planen.

6 Interkommunalt plansamarbeid etter plan- og bygningslovens §9-1

Plan- og bygningslovens § 9-1 oppfordrer kommunene til å drive interkommunalt samarbeid når det er hensiktsmessig å samordne planleggingen over kommunegrensene. Behovet for og anbefaling om interkommunalt plansamarbeid kan oppstå gjennom arbeidet med regional planstrategi eller som oppfølging av en regional plan, eller ved at kommunene selv tar initiativ til et slikt samarbeid. Samarbeidet kan omfatte alle kommunale plantyper som er hjemlet og regulert i plan- og bygningsloven.

6.1 Arealplanlegging i sjø

- Kystplan Finnmark
- Øvrige interkommunale kystsoneprosjekter

6.1.1 Kystplan Finnmark

Kystplan Finnmark er et pågående samarbeidsprosjekt mellom Troms og Finnmark fylkeskommune og alle kystkommunene i det geografiske Finnmark om en helhetlig og samordnet planlegging av sjøområdene. Målet var å legge til rette for en revidering av de kommunale kystsonoplanene i fylket gjennom interkommunale samarbeidsprosjekter. Rent praktisk vil prosjektet gjennomføres som to interkommunale samarbeidsprosjekter, hhv for Øst- og Vest-Finnmark.

Gode og oppdaterte arealplaner i sjø er ferskvare. Det skyldes ikke minst den dynamiske utviklingen i kystbaserte næringer, og en stadig utvikling av kunnskapen om hvordan vi best kan forvalte kystområdene. Det er derfor et behov for å sikre en oppdatering av arealplanene i sjø etter behov. I det foreliggende prosjektet vil en legge til rette for at de kommunale kystsonoplanene revideres og oppdateres jevnlig og dynamisk gjennom interkommunalt samarbeid.

Formålet med planen

Fiskeri- og havbruksnæringen er to av de viktigste eksportnæringene i fylket, og de bidrar til sysselsetting, bosetting og øvrige ringvirkninger i hele regionen. Potensialet for videre vekst innen sjømatnæringene er stort. I den forbindelse vil oppdaterte arealplaner i sjø være av stor betydning for å kunne sikre en fremtidig bærekraftig utvikling og bruk av sjøarealene.

Både fiskeri- og havbruksnæringen er dynamiske næringer i rask utvikling, og kunnskapen om hvordan vi på best mulig måte kan forvalte kystsonen er i stadig utvikling. Det er derfor et klart behov til å sikre at dagens kystsonoplaner blir revidert og oppdatert fortløpende etter behov. For at det skal være mulig vil det være viktig å legge til rette for å effektivisere og standardisere planprosesser gjennom økt bruk av IKT, samt å bidra til å utvikle kunnskapsgrunnlaget og ta i bruk ny kunnskap. For å sikre en helhetlig og samordnet planlegging av sjøområdene i fylket vil det også være behov for interkommunalt plansamarbeid.

Problemstillinger som skal tas opp i videre planlegging

Gode og oppdaterte arealplaner i sjø krever en betydelig innsats i forhold til jevnlig revisjon, interkommunalt samarbeid, kunnskapsutvikling og det å ta i bruk ny kunnskap. Med henvisning til de gode erfaringene fra Kystplan Troms, må det planfaglige samarbeidet mellom kystkommunene i fylke, Troms og Finnmark fylkeskommune og de øvrige sektormyndighetene videreutvikles og styrkes fremover.

En viktig forutsetning for å ta i bruk ny kunnskap på en god og standardisert måte er gjennom økt bruk av IKT. Her vil en videreutvikle planverktøy og webbaserede GIS-løsninger som ble benyttet i Kystplan Troms. Det vil ikke bare bidra til å sikre medvirkning i planleggingen og økt tilgjengelighet til planer, men også til at problemstillinger og vurderinger kan illustreres og formidles på en enklere og raskere måte.

6.1.2 Øvrige interkommunale kystsonesprosjekter

Det pågår i tillegg til Kystplan Finnmark flere interkommunale kystsonesprosjekter i Troms. Kystplan Midt- og Sør-Troms er i sluttfasen av sin revisjonsprosess, og det gjenstår nå bare innsigelser som er til behandling hos kommunal- og moderniseringsdepartementet. Prosjektet var et samarbeid mellom Harstad, Skånland, Ibestad, Gratangen, Målselv, Sørreisa, Dyrøy, Tranøy, Torsken, Berg, Lenvik og Tjeldsund kommune. Samtidig er Kystplan Tromsøregionen godt i gang med sin planprosess og arbeider nå med å konsekvensutrede de innkomne forslagene. Dette samarbeidet omfatter Balsfjord, Tromsø og Karlsøy kommune. Videre har nye Senja kommune vedtatt oppstart på rullering av kystsonesplanen, samt at kommunene i Nord-Troms planlegger oppstart av revisjon i 2020.

Videre satsing

Som følge av det økte omfanget av arealplanlegging i sjø, vil det være viktig å styrke denne satsingen fremover. Troms og Finnmark fylkeskommune har en sentral rolle som veileder og tilrettelegger for kystsonesplanlegginga, og en sentral del av dette arbeidet er knyttet til å tilrettelegge eksisterende kunnskapsgrunnlag og tilby gode, digitale samhandlingsløsninger. Videre har fylkeskommunen en viktig oppgave knyttet til å få styrket kunnskapsgrunnlaget i forhold til arealplanlegging i sjø, og bidra til kunnskap og kompetanse om dette arbeidet. Det er særlig viktig da arealplanlegging i sjø etter Plan- og bygningsloven er relativt nytt, og ikke minst siden kravene til og de juridiske rammene rundt dette er i stadig endring.

En særlig utfordring fremover er knyttet til vurderinger i forhold til sjøsamisk fiske og kulturgrunnlag. I den forbindelse stilles det nye krav til kunnskapsgrunnlaget på området, som reiser en rekke nye utfordringer. Det gjelder blant annet utviklingen av en ny metodikk for konsekvensutredninger i forhold til krenkelse av sjøsamisk fiske og kulturgrunnlag. Det betyr at den vanlige interesseavveiningen som så langt har vært foretatt i arealplanlegging i sjø ikke lengre vil være tilstrekkelig. Dette er både viktig og riktig at kompetansen på dette området utvikles og styrkes, da dette vil bli en av de mest sentrale spørsmål som skal vurderes i det fremtidige planarbeidet. Det gjelder ikke minst i forhold til tilrettelegging av nye akvakulturområder. Rent praktisk innebærer det også et vesentlig behov for et tettere samarbeid mellom næring, plan og kultur.

7 Regionale strategier uten prosesskrav etter plan- og bygningsloven

I dette kapitlet presenteres strategier som skal utarbeides. Strategier har ikke prosesskrav etter plan- og bygningsloven. Nye strategier i tillegg til de som er besluttet i planstrategien kan vedtas utarbeidet av fylkestinget uten at regional planstrategi må rulleres.

7.1 Strategi for næringsutvikling

Formålet med strategien

Nærheten og samhandlingen mellom «den ville» naturen og det urbane samfunnet er unikt for vårt fylke og er en kombinasjon som gir noen særlige fortrinn. Troms og Finnmark fylke har sterke næringer basert på våre naturressurser; fiskeri og havbruk, reiseliv, landbruk, reindrift, mineraler, energi, maritim, petroleum, tilknyttede næringer og tjenesteytende næringer. Det er behov for en overordnet strategi som favner de utfordringer og muligheter som fylkets næringsliv står overfor de kommende årene.

Flere av næringene har vekstpotensial nasjonalt og internasjonalt. Et styrket samarbeid mellom næringene og virkemiddelapparatet vil kunne legge til rette for større nedslagskraft og bidra til en næringsutvikling som bygger på fylkets fortrinn.

Strategi for næringsutvikling har som målsetning å bidra til økt verdiskapning og lønnsomhet, økt sysselsetning og styrket FoU-virksomhet. En felles strategi skal legge til rette for utvikling, koordinering og samhandling for å hente ut synergieffekter på tvers av næringene. Et samspill mellom næringene er forankret og løftes frem som et prioritert satsingsområde i den politiske plattformen Et sterkere nord.

I arbeidet med utvikling av en strategi for næringsutvikling gjøres det vurderinger om hvorvidt behovet for strategiske føringer innenfor de ulike næringene skal være en del av en felles strategi for næringsutvikling med temaplaner og/eller handlingsplaner eller om det skal utarbeides enkeltvis strategier for noen prioriterte satsningsområder.

Problemstillinger som skal tas opp videre planlegging

Næringslivet trenger kompetent arbeidskraft, kapital og en godt tilrettelagt infrastruktur for å kunne fortsette med en bærekraftig vekst og utvikling. Strategi for næringsutvikling skal omtale hovedutfordringer og gi strategisk retning for fylkets hovednæringer. Strategien skal ivareta problemstillinger tilknyttet relevante internasjonale og nasjonale prosesser og politikk samt samhandle med regionale aktører og prosesser for best mulig ivaretagelse av rollen som samfunnsutvikler. Fylkeskommunes virkemidler skal i samspill med øvrige aktører og institusjoner i fylket, utvikle virkemidler og tiltak som bidrar til en helhetlig strategi for bærekraftig vekst.

7.2 Strategi for videregående opplæring

Formålet med strategien

Strategien skal være et felles og forpliktende arbeidsverktøy for aktørene innenfor den videregående opplæring i fylket. Den skal gi et felles grunnlag i arbeidet med å utvikle kvaliteten i opplæringen. I dette ligger det å bidra til at politisk og administrativ skoleeier, skoler og lærebedrifter arbeider mot felles mål og går i felles retning.

Problemstillinger som skal tas opp i videre planlegging

Strategien skal gi en oversikt over overordnede mål som aktørene i utdanningssektoren skal arbeide mot, samtidig som den skal operasjonaliseres og gi mening i de ulike enhetene; skoler og lærebedrifter. Samtidig skal strategien også synliggjøre hva utdanningssektoren er opptatt av overfor våre samarbeidspartnere.

7.3 Strategi for voksnes læring - Karriereveiledning, integrering og næringsrettet opplæring

Formål med strategien

Denne strategien skal være et felles og forpliktende arbeidsverktøy for aktørene innenfor videregående opplæring for voksne, karriereveiledning, integreringsfeltet og næringsretta opplæring. Den skal gi et felles grunnlag i arbeidet med å utvikle kvalitet og struktur på fagfeltene. Strategien skal bidra til enhetlig forståelse og samhandling for våre satsinger som er basert på nasjonale innsatsområder som:

- Læring i arbeidslivet og god bruk av kompetanse
- Gode valg for enkelte og samfunnet gjennom profesjonell karriereveiledning
- Styrke kompetansen til voksne og nyankomne med svak tilknytning til arbeidslivet og muligheter for tilrettelagt opplæring og utdanning
- Næringsrettet opplæring og kompetanseheving jamfør arbeids- og næringslivets behov

Problemstillinger som skal tas med videre i planleggingen

Fylkene har fått nye oppgaver innenfor kompetansefeltet, og en sterkere kompetanse politisk og næringspolitisk rolle. For avdeling for VKI betyr dette ansvar for å kartlegge regionale kompetansebehov, formidle behov til utdanningstilbydere, tilrettelegge for opplæring, utdanningstiltak, karriereveiledning og bidra i det regionale integreringsarbeidet.

Strategi for voksnes læring skal tydeliggjøre, definere og iverksette avdelingas overordna mål og ansvarsområder.

7.4 Skolebruksplan

Formål med strategien

Skolebyggene utgjør en vesentlig andel av fylkeskommunens bygningsmasse. Fylkets nyeste skolebygg, Bardufoss videregående skole er to år gammelt. Det eldste, Kongsbakken videregående skole er 96 år. Skolebyggene forvaltes, driftes og vedlikeholdes med utgangspunkt i at de til enhver tid skal møte skoleeiers behov. Gjennom planlegging av skolenes utforming, løpende utbedringer av byggenes tilstand, utvidelser, ombygginger og nybygging sikrer et godt fysisk miljø for elever og ansatte.

Problemstillinger som skal tas med videre i planleggingen

Målsettingene med skolebruksplanen er at den skal gi grunnlag for planlegging av skolebygg som legger til rette for gode læringsmiljø som fremmer læring. Denne ses i sammenheng med langsiktig planlegging av en bærekraftig skolestruktur også, som skal sikre tilstrekkelig antall elevplasser på kort og lang sikt, ut fra en hensiktsmessig ressursbruk.

I første omgang utarbeides en oversikt som viser skolebyggenes tilstand samt en prioritert plan for større vedlikeholdsarbeider i skolene. I seinere trinn utarbeides en plan for eventuelle utvidelser, ombygginger og nybygg.

7.5 Strategi for Fagskolen

Formål med strategien

Fylkestinget gjorde i juni 2020 vedtak om å slå sammen Fagskolen i Troms, Fagskolen i Kirkenes og Nordkapp maritime fagskole, til en felles fagskole med virkning fra 01.08.21.

Et interimsstyre er godt i gang med å legge til rette for den nye fagskolen. Det er imidlertid ennå ikke utarbeidet et eget strategidokument. Fagskoleutdanning er høyere yrkesfaglig utdanning og utdanner ledere og mellomledere til offentlig og privat virksomhet. Utdanningen gir kompetanse som er etterspurt av arbeids- og næringslivet. Dagens tre fagskoler gir utdanningstilbud innen tekniske fag, helse- og oppvekstfag, maritime og marine fag, samt prosess- og næringsmiddelfag.

Problemstillinger som skal tas med videre i planleggingen

Målsettingen er at den nye fagskolen skal videreutvikle de eksisterende utdanningstilbudene, samt få flere områdegodkjenninger fra NOKUT som gjør den i stand til selv å opprette nye utdanningstilbud som næringene og samfunnet etterspør. Fagskolens fortrinn er at den benytter digital teknologi som gjør at studentene lettere kan kombinere studier og jobb. Fagskolen kan tilby studentene en moderne læringsplattform og en tidsriktig utdanning der øving på laboratorie- og simuleringsutstyr bidrar til styrket læringsutbytte.

8 Planoversikt

I følgende matrise er det en samlet oversikt over gjeldende og nye planer i perioden 2021-2023. Matrisen skisserer planlagt oppstartsår for nye planer og strategier og hvor koordineringsansvaret for utarbeidelse av planen/strategien er lagt.

Forklaringer på forkortelser i matrisen:

- TFFK – Troms og Finnmark fylkeskommune
- FLK – Fylkesrådsleders kontor
- PLØ – Divisjon for plan og økonomi
- KSL – Divisjon for kultur, språk og levekår
- SAM – Divisjon for samferdsel
- NKO – Divisjon for næring og kompetanse

Prioriterte planoppgaver i perioden 2021-2023	Vedtatte/påbegynte planer	Vedtatte/påbegynte planer	Oppstartsår nye planer / rullering eksisterende	Oppstartsår nye planer / rullering eksisterende	Oppstartsår nye planer / rullering eksisterende	Medvirkning
Regionale planer med prosesskrav etter pbl Nye	Vedtatt år	Startet opp år	2021	2022	2023	Ansvar
Regional plan for klimaomstilling i Troms og Finnmark			X			PLØ
Regional transportplan for Troms og Finnmark			X			SAM

Prioriterte planoppgaver i perioden 2021-2023	Vedtatte/påbegynte planer	Vedtatte/påbegynte planer	Oppstartsår nye planer / rullering eksisterende	Oppstartsår nye planer / rullering eksisterende	Oppstartsår nye planer / rullering eksisterende	Medvirkning
Regional plan for like levekår og god livskvalitet i Troms og Finnmark				X		KSL/PLØ
Regional bibliotekplan for Troms og Finnmark			X			KSL
Regional plan for kultur, idrett og frivillighet						KSL
Under utarbeidelse						
Regional plan for reindrift i Troms		2015				PLØ
Regional plan Troms og Finnmark vannregion		2019				KSL

Prioriterte planoppgaver i perioden 2021-2023	Vedtatte/påbegynte planer	Vedtatte/påbegynte planer	Oppstartsår nye planer / rullering eksisterende	Oppstartsår nye planer / rullering eksisterende	Oppstartsår nye planer / rullering eksisterende	Medvirkning
Regional plan norsk-finsk vannregion		2019				KSL
Eksisterende						
Regional transportplan for Finnmark 2018-2029	2017					
Regional transportplan for Troms 2018-2029	2017					
Regional plan for kompetanse i Finnmark 2016-2028	2015					
Regional plan for kulturminner og kulturmiljø i Finnmark 2017-2027	2017					

Prioriterte planoppgaver i perioden 2021-2023	Vedtatte/påbegynte planer	Vedtatte/påbegynte planer	Oppstartsår nye planer / rullering eksisterende	Oppstartsår nye planer / rullering eksisterende	Oppstartsår nye planer / rullering eksisterende	Medvirkning
Regional vindkraftplan for Finnmark 2013-2025	2012					
Regional plan for Finnmark vannregion 2016-2021	2015					
Regional plan for norsk-finsk vannregion 2016-2021	2015					
Regional plan fv. 91 Ullsfjordforbindelsen	2019					
Regional plan for landbruk i Troms 2014-2025	2014					
Regional plan for handel og service i Troms 2016- 2025	2016					

Prioriterte planoppgaver i perioden 2021-2023	Vedtatte/påbegynte planer	Vedtatte/påbegynte planer	Oppstartsår nye planer / rullering eksisterende	Oppstartsår nye planer / rullering eksisterende	Oppstartsår nye planer / rullering eksisterende	Medvirkning
Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk i Troms 2016-2027	2016					
Fylkesplan for Troms 2014-2025	2014					
Interkommunalt plansamarbeid etter pbl § 9-1						
Kystplan Finnmark	2019					NKO
Regionale strategier uten prosesskrav etter pbl						
Nye						
Strategi for næringsutvikling			X			NKO

Prioriterte planoppgaver i perioden 2021-2023	Vedtatte/påbegynte planer	Vedtatte/påbegynte planer	Oppstartsår nye planer / rullering eksisterende	Oppstartsår nye planer / rullering eksisterende	Oppstartsår nye planer / rullering eksisterende	Medvirkning
Strategi for videregående opplæring			X			NKO
Strategi for voksnes læring			X			NKO
Strategi for fagskole			X			NKO
Skolebruksplan			X			NKO
Eksisterende						
Matstrategi for Troms og Finnmark 2020-2025	2020					
Strategi for samferdsel	2020					